BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

18 MART 1975 SALI
YIL: 1 — SAYI: 50

HAFTALIK SOSYALİST GAZETE

200 Kuruş. Salı günleri yayınlanır.

* Sömürücü güçler, sıkıyönetimi olağanlaştırmaya, anti - demokratik baskıları, siyasal ortamdan da yararlanarak yerleştirmeye çalışıyorlar

* Sıkıyönetim ve Devlet Güvenlik Mahkemeleri, işçi sınıfı, emekçi kitleler ve demokratik güçlerin mücadelesi üzerindeki baskıları elbirliğiyle arttırıyor

Faşist baskılara karşı mücadelemizi yoğunlaştıralım

Türkiye'de, egemen sınıfların içine düştükleri bunalım son günlerde gerçek bir kördüğüme döndü. Egemen sınıflara zaman kazandırmak, sınıf çelişkilerini bir süre için de olsa arka plana atmaya çabalamak ve sınıf mücadelesini engellemek için önerilen «millî koalisyon»un gerçekleşemeyeceği görüldü. Üst üste gelen zamlara, işsizliğe, pahalılığa, yokluğa ve en temel özgürlükleri yok etmeye yönelen baskılara karşı kitlelerin muhalefeti tepkisi ve mücadelesi büyürken, bunalımların ne pahasına olursa olsun, engellemeye çalışan sömürücüler, ellerindeki her imkânı kullanıyorlar.

Milliyetçi cephe saldırıları, cinayetlere varan ve çoğunlukla kovuşturmaya bile uğramayan faşist saldırılar egemen güçlerin baskı araçlarından biriydi. Bu baskı araçlarından bir başkası da, dört ilde hâlâ süren ve artık olağan hale gelen, uzatıldığı gazetelerin en son sayfalarında küçücük bir haber olarak yer alan sıkıyönetim uygulamasıdır. Nihayet, 12 Mart faşizminin «hediye»lerinden biri olan Devlet Güvenlik Mahkemeleri de, son yıllarda görülmemiş bir hız ve «görev aşkı»yla devreye sokuldu.

Geçtiğimiz günlerde, dört ildeki sıkıyönetim, sınırları içindeki bütün grevleri, bütün işçi hareketlerini, işi sınıfının mücadelesiyle ilgili bütün eylemleri engelledi. İşi sınıfının en temel hakkı olan ekonomik ve demokratik mücadelesi, böylece en yoğun ve en güçlü olduğu İstanbul, Adana, Ankara gibi bölgelerde engellenmiş, durdurulmuş oldu. Bundan tek kârlı çıkanların, ellerini ovuşturan patronlar olduğu açık.

Sıkıyönetim komutanlıkları, İstanbul'da, Ankara'da, İçel'de, Adana'da çeşitli bildirilerle, boy tün demokratik eylemleri, boykotları, bildiri dağıtmayı, gösterileri yasakladılar. Halkın demokratik mücadelesine sekte vurdular. Bundan yararlananların da sadece egemen sömürücü güçler, demokrasi düşmanları olduğu açık.

Geçtiğimiz günlerde, Devlet Güvenlik Mahkemeleri çeşitli demokratik yayın organları hakkında soruşturmalar açtılar. Bununla da yetinmeyip, yayın organları sorumlularını ve demokratik dernek yöneticilerini 141. ve 142. lerden tutukladılar. Aynı doğrultuda baskılar devam ediyor.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin çeşitli illerdeki teşkilâtları ve üyeleri her gün çeşitli tehditler ve baskılar altında bulunduruluyor, hiç bir yasal sakıncası olmayan bildirileri dağıtmak, afişleme yapmak veya yayın organı satmak gibi sudan sebeplerle günlerce hücrelerde tutuluyor, tutuklanıyorlar.

Anadolu'nun dört bucağından, KİTLE'ye yüzlerce mektup geliyor ve bu mektuplarda, fabrikalardan postahanelere, tarlalardan okullara kadar, gerici, faşist güçlerin hükümet kuvvetleriyle de işbirliği halinde sürdürdüğü en anti-demokratik baskılar anlatılıyor.

Egemen sınıflar, büyük bir bunalım geçirdikleri bir dönemde, mevcut bulanık ortamdan yararlanarak, dikkatlerin başka sorunlara çekilmesini de fırsat bilerek baskı ve tahakkümlerini pekiştirme peşindeler. Üstelik de Kıbrıs gerekçesiyle başlatılan sıkıyönetim ve anti - demokratik gidiş, artık âdeta olağanlaştırıldı. Sıkıyönetim uzatılırken, demokrasi sözcüğünü ağızlarından düşürmeyenler, bütün bu anti-demokratik uygulamalar karşısında seslerini bile çıkarmadan oylarını kullanıveriyorlar.

Egemen sömürücü güçlerin oyunlarına dikkat edelim. Çeşitli sorunlar arasında boğulmuş emekçi halkın dikkatlerini başka yönlere çevirip, anti - demokrasiyi âdeta olağanlaştıran tutuma dikkat edelim. Uygulanmak istenen sessiz ve ince bir 12 Mart baskısıdır.

Ancak işçi sınıfımızın ve emekçi kitlelerin uyanışı ve bilinçlenmesi, demokratik güçlerin mücadelesi, bugün yeni 12 Martlar yaratılmasına imkân vermeyecektir. Bu sinsi ve âdeta olağanlaştırılmak istenen baskı rejimi karşısında, sömürücü mihrakların «bu kargaşada ne koparsak kârdır» yollu, anti-demokratik çabaları karşısında, bütün demokratik güçler, seslerini en gür şekilde duyurmalı, demokrasi mücadelelerini asla geri çekilmeden ve vesayet altına vermeden sürdürmelidirler.

Sıkıyönetim patronların çıkarını koruyor

Sıkıyönetim bir ay daha uzatıldı. Bir ay daha emekçi halkımızın iş - ekmek - özgürlük savaşı engellenmeye çalışılacak. Bir ay daha grevler yasaklanıp işçiler işten atılacak, devrimci oyunlar susturulmak istenecek, baskı ve zulüm devam edecek.

7 aylık sıkıyönetim dönemi içinde halkın en zaruri ihtiyaç maddelerinin üretimi yavaşlatılmış ve karaborsa almış yürümüştür.

7 aylık sıkıyönetim döneminde fabrikalardan yüzlerce işçi atılmıştır.

7 aylık sıkıyönetim döneminde hayat pahalılığı dayanılmaz olmuştur.

Tüm bu olaylar karşısında sıkıyönetim üretimi yavaşlatan karaborsa yaparak, işçileri işten atarak onları aileleriyle birlikte açlığa atan, stok yaparak fiyat artışlarına sebep olan ve aşırı kârlar sağlayan patronlara ne yapmıştır?

Hiç ama hiçbir şey!...

Ama aynı sıkıyönetim 7 ay içinde birçok fabrikadaki grevi durdurmuş, hayatın dayanılmaz şartlarını protesto etmek için yapılmak istenen pek çok toplantıya izin vermemiştir.

Grevleri engellemiş, yasaklamış, direnişleri dağıtmıştır.

Millî beraberliği (!) kuvvetlendirmeyi amaç bilen sıkıyönetimciler için işsizlik ve hayat pahalılığı zincirini boynunda taşıyan emekçi halkımızın yoksulluk ve sefaleti hiç mi hiç önemli değildir. Emekçiler durumdan memnun olmayıp memnuniyetsizliklerini sınırlı demokratik haklarını kullanarak açıklamaya kalkınca, millî birlik ve beraberlik zayıflamış (!) olur. Sıkıyönetime de bu halk hareketlerini türlü baskı yollarıyla susturarak millî beraberliği koruma görevi düşer.

Elli yıllık Cumhuriyetin 27 yıldan fazlası sıkıyönetim altında geçmiş ve bu sıkıyönetim daima başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi halkımızın ensesinde boza pişirmiştir.

Dünyanın her yerinde halkların sesini kısan, patronların halkları istediği gibi ezmesine yardımcı olan sıkıyönetimler.

(Devamı: 5'inci sayfada)

Demokrasiyi kısıtlayan hiç bir eğilim desteklenemez

Aylardan beri süregelen hükümet bunalımının özünde hakim sınıfların kendi bunalımları olduğu, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi ve Kitle gazetesi tarafından daha önce defalarca belirtilmişti. Tekelci sermayenin daha «modern», «çağdaş» yani bir deyimle «akıllı» olan bir kesimi, Türkiye'nin de dahil olduğu kapitalist dünyayı saran bunalımdan en az zararla «paçayı kurtarmanın» çaresi olarak sosyal demokrat CHP iktidarını önerirken; diğer bir kesimi de geleneksel olan fakat Türkiye'deki gelişmeler, sınıf kristalleşmeleriyle zedelenmiş tekelci-sermaye, tefeci-bezirgân ittifakını yeniden ihya edip, halk kesimleri ve sosyalistler üzerinde zaten varolan baskıları, «anti-komünizm» yaygaraları da kopararak daha da artırmak ve şiddetlendirmek yolunu öneriyor.

Bunalım, Korutürk'ün son konuşması ve bir ultimatom tonu da taşıyan önerileriyle yeni bir aşamaya geldi. Cumhurbaşkanı Korutürk'ün, sömürücü sınıfların birlik ve beraberliğini pekiştirecek bir «milli birlik» hükümeti kurmak üzere Prof. Dr. Sadi Irmak'ı yeniden görevlendirdiğini açıklamak için yaptığı radyo-televizyon konuşması, «Milliyetçi Cephe» partilerince «1 Mart Muhtırası» olarak yorumlanarak, tepkiyle karşılandı.

AP, CGP, ve MSP, Cumhurbaşkanının kurulacak hükümetin şeklini önceden dikte ettirmesini «demokrasimiz» adına bir «cinayet» olduğunu öne sürerek, Korutürk'ü istifaya çağırırken DP, Irmak başbakanlığında bir «milli birlik» hükümetine «evet» cevabını verdi, CHP'de aynı tutumu ancak «erken seçim» şartıyla kabul edeceğini belirtti.

Bu arada sömürücü sınıfların «birlik ve beraberliğini» sağlamak yani egemen sınıfların bunalım ve çelişkilerine geçici bir çözüm getirmek üzere «milliyetçi cephe» partilerine «aba altından sopa» göstermeler, orduyu alarma geçirmeler başladı. Olay burjuva basınına kadar yansıdı. «Birilerinin 'ille de Ecevit iktidara gelsin!' diye bir takım şeylere kalkıştıkları şu günlerde tevatürdür... Demokrasi ve seçimle hiç bir zaman iktidara gelmemiş ve gelemiyecek olan bürokratlar hizibini sahiden birileri tutup getirse de şu patırtı bitse, bilseniz ne iyi olacak, maskeler yırtılacak, ama gözler de açılmış olacak. (Ahmet Kabaklı, 17 Mart 1975 Tercüman)

Bu «birtakım şeylere kalkışan» «birilerinin» hangi güçler olduğu ve ne yapmak istedikleri artık herkesin malûmu. Sosyalistler sömürücü sınıflar arasındaki bu türden «tepişmeler»de taraf tutmazlar.

Sosyalistlerin görevi, egemen sınıfların kendi aralarındaki bu çelişkileri, onların çıkmazını, bu çıkmazın temelindeki sömürü düzenini kitlelere açıklamak, kitleleri bilinçlendirmektir. Sosyalistlerin görevi, toplum sorunlarının tek ve kesin çözümü olan, sömürü düzeninin yıkılıp işçi sınıfı önderliğinde halkın demokratik iktidarının kurulması için, işçi sınıfını örgütlemek, kitleleri örgütlemektir.

(Devamı; 5 inci sayfada

Kitle

DEMOKRATİK MÜCADELE, SİYASİ PARTİLERİN TEKELİNDE DEĞİLDİR

CHP Genel Başkanı Ecevit, Antalya'da düzenlenen mitingde uzun uzun konuştu, demokrasiyi savundu, demokrasiye sahip çıkan tek örgütün CHP olduğunu defalarca ve defalarca belirtti.

Önümüzdeki günler, anti - demokratik girişimlerin kabardığı günler olacaktır. Ecevit, söylediklerinin sınavını bu şartlar altında sık sık verme olanağına da kavuşacaktır. Ancak CHP liderinin, Antalya konuşmasında, demokrasi yorumunu ortayan koyan bir sözünü önce aktarmak, sonra da değerlendirmek istiyoruz:

Ecevit, Antalya'da geçtiğimiz hafta içinde özellikle işçi sınıfı sosyalistlerinden gelen, bu arada kendi partisinin tabanını temsil eden milletvekillerinin de kısmen paylaştığı bir eleştiriyi cevapladı. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, Ecevit'in, TÖB-DER'in demokratik eylemler düzenlemesini gereksiz, zamansız ve tehlikeli bulduğunu açıkça söyleyip, ülkemizde demokrasi savunuculuğunu can ve kan pahasına inançla sürdüren yurtsever öğretmenlerimizin demokratik eylemlerin sahip çıkmamasını, aksine kendi örgütünü demokrasi soyutlamasını eleştirmiş, «iş, ekmek, hürriyet mücadelesi ertelenemez» sloganını atmıştı.

Ecevit, Antalya'da bu konuda aynen şöyle dedi:

«Hem TÖB-DER'i bu ortamda toplantılar düzenlediği için eleştirdiniz, hem de siz kendiniz, üstelik bu kadar olaydan sonra, toplantılar düzenlediniz, bunda çelişki yok mu?» diyorlar bize. Hayır yok. Bunda çelişki yok. Şunun için yok. Her topluluğun baskı altında, tehdit altında yapmaktan kaçınamayacağı görevler vardır. Öğretmenler sorunları ve şikâyetlerini dile getirmek için tasarladıkları toplantılardan kendilerine ve rejime tuzak hazırlandığını görüp de vazgeçerlerse görevden kaçmış sayılmazlar, asli görevlerini yapmamış duruma gelmezler... Ders vermekten, okula gitmekten vazgeçerlerse asli görevlerini yapmamış duruma düşerler. Biz ise bir siyasi partiyiz. Meydanlarda halkla toplanmak, yasalar içinde, demokrasi kural-

(Devamı; 5'inci sayfada)

SAVAŞ SANAYİİNE HAYIR!

Türkiye'de sözümona savaş «sanayii» kurma teşebbüsü, emperyalist ülkelerin bir süredir sürdürdükleri bütün dünyayı SİLÂHLANDIRMA YARIŞININ bir parçasıdır. Savaş sanayii kuruldu kuruluyor, kurulacak derken bir yandan habire yabancı şirketlerden ateş bahasına silâh ve uçak satın almak için hazırlık yapılıyor. Halkın ekmeği, şekeri alabildiğine pahalanırken bütçeye savunma masrafları için ayrılan ödenek yüzde elli artırılıyor. Bütün emperyalist ülkelerin silâh fabrikatörleri kârlı siparişler umuduyla ellerini oğuşturuyorlar. Gazetelerde ünlü Libya kredileriyle Fransız uçakları satın alınacağı açıklanırken «dost» İtalya'dan «düşman» Yunan'a karşı «savunmamız» için alelacele alınan uçakların «tukaka» Amerikan yapımı olduğu ortaya çıkıyor! Ve sözümona Kıbrıs siyasetinden ötürü ABD yardımını kesen Amerikan Kongresinde Türkiye'ye PEŞİN parayla silâh satılması öneriliyor!

Oyun ortadadır. Türkiye gibi azgelişmiş bir ülkenin barışa, ekonomik ve sosyal kalkınmaya ihtiyacı ortadayken yaratılan savaş havasından ve bundan yararlanarak tezgâhlanan savaş «sanayii» kurma telâşından doğrudan doğruya emperyalizm yararlanmaktadır. Kapitalist ekonomilerin içine düştükleri derin krizi birazcık olsun hafifletmenin bir yolu da Türkiye gibi ülkelere hiç gereği yokken silâh satmaktır. Böylece, aynı zamanda, petrol fiyatlarının artması yüzünden kapitalist ekonomilerden çıkan büyük paralar geri alınmış olacaktır. Suudî Arabistan ve İran gibi petrol zengini ülkelerle bu iş doğrudan doğruya tezgâhlanmakta, Türkiye gibi yoksullarla ise Libya, İran vs. nin açtığı krediler aracılığıyla sağlanmaktadır. Bütün bu masrafın yükü de, tabiî, az gelişmiş yoksul ülkelerin emekçi halklarının sırtına bindirilmektedir.

Görünen köy klavuz istemez! İşte Türkiye'de başını almış giden hayat bahalılığı -şekere, ekmeğe, tekel mallarına, demiryolu ücretlerine, vs yapılan zamlarla hazineye sağlanan ek gelir- işte yabancı uçak satın almaya harcanan hazine paraları! Ya da özel teşebbüsün de iştirakiyle kurulacak savaş «sanayii»ni geliştirmek için hazineden çıkacak teşvik fonları!

Emperyalizm az gelişmiş ül-

(Devamı; 5'inci sayfada)

—oOo—

ISPARTA'DA BİR KİTLE OKUYUCUSUNA YAPILAN İĞRENÇ BASKI

Isparta'da geçen ay bir Kitle okuyucusu tutuklanmıştır. Mustafa İncesu adlı arkadaş, Kitle ve Sosyalist Gençlik dergileri okuyarak «yayın yoluyla komünizm propagandası yapmak» ile suçlanmaktadır.

Mustafa İncesi kendisi ve arkadaşları için Kitle ve Sosyalist Gençlik dergilerinden birkaç adet gazeteyi bu dergilerin

(Devamı; 5'inci sayfada)

Güvenlik Mahkemesinin «özel hukuk» anlayışı

TÖB-DER olayları ile ilgili soruşturmaların nasıl sonuçlandığı, kimlerin tutuklandığı, kimlerin serbest bırakıldığı konusunda halkımıza yeterli bilgi verilmemektedir. Olaylar sırasında «suçlular tesbit edilmiş ve yakalanmışlardır» diye iddialı demeçler veren Irmak Hükümeti, daha sonra «anlamlı» bir suskunluğun içine girmiştir.

Ancak daha sonra Devlet Güvenlik Mahkemeleri işlemeye başladı ve açılan soruşturmaların yönü, saldırılarla ilgili olarak tutuklanan ve suçlanan kişilerin kimliği belli olmaya başlayınca takke düştü ve kel göründü.

12 Mart döneminde faşist yöntem ve anti-demokratik Anayasa değişiklikleriyle oluşturulan Devlet Güvenlik Mahkemelerinin, burjuva demokrasilerinin temel kuralı olan bağımsız yargı organı dahi olamayacakları, siyasi iktidarların güdüm ve yönetiminde olacakları, başta işçi sınıfı sosyalistleri olmak üzere tüm ilerici yurtsever güçler tarafından ısrarla belirtilmiş, defalarca vurgulanmıştır.

Töb Der toplantılarına yönelen faşist saldırılarla ilgili olarak açılan soruşturmalar Devlet Güvenlik Mahkemeleri Savcılarının «özel hukuk anlayışları»nı kanıtladı, bu mahkemelere karşı demokratik güçlerin değerlendirmelerinin haklılığını belgeledi.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı, saldırı sanığı olarak gözaltına alınanları ilkin bir ayrıma tabi tutmuştur: Sağcılar ve solcular!.

Faşist saldırıları alışılagelmiş yöntemlerle sağ-sol çatışması olarak gösterme gayretlerinin bir devamı olması bir yana, bu ayrım daha da ileri gidilerek sosyalistlerin, demokrasi savunucularının sindirilmesi ve cezalandırılması için dayanak yapılmıştır.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı saldırıların başlıca sorumlusu olan faşistler hakkında «halkı toplu halde suça teşvik» suçundan dava açmıştır. Bu suçun Ceza Kanunundaki karşılığı 1-2 yıl hapisten ibarettir.

Buna karşılık saldırıya uğrayan Töb-Der üyeleri ve ilerici - devrimci - yurtsever-

(Devamı 5. Sayfada)

Şekere de zam geldi

Sorumlusu patronlar düzenidir

◆ SORUMLUSU PATRONLAR DÜZENİDİR

Ne zamandır beklenen şeker zammı bir sürü siyasal kargaşa arasında gerçekleştiriliverdi. Toz şeker 8, kesme şeker 9 liraya çıkarıldı. Bunun üzerine, çeşitli illerde, nakliye vs. masrafları da binecek.

Bir süre önce, diğer zamlar sırasında, Başbakan Irmak şekere zam olmayacağını kesinlikle ifade etmişti. Ancak bakkalların ve tanzim satışlarının önünde uzayan şeker kuyrukları zammın yakın olduğunu bildiriyordu.

Şeker pancarının kilosuna kiloda 10 kuruş, yani yüzde 25 zam yapılırken, şekere en az yüzde 33 zam yapılması, bu zamların resmî açıklamada yer aldığı gibi üreticileri teşvik için olmadığını gösteriyor.

Kimi teşvik edeceğini bilemeyiz ama, bir kişiyi doyurmayacak küçücük bir ekmeğin 2,5 lira; bir kilo şekerin en az 8 lira olduğu bir ülkede, sermayenin, arkasını sıkıyönetimlere ve kendi çıkarlarının savunucusu güven oyu almamış bir hükümete dayayarak dayattığı düşük ücretler de gözönüne alınırsa, son şeker zammının ardındaki gerçek ortaya çıkar.

Şeker zammı ve bütün diğer zamlar, kapitalist düzenin, patronlar düzeninin sonucudur ve bu düzenin temeline vurmayan hiçbir iktidar hayat pahalılığının üstesinden gelemeyecektir.

Arjantin hükümeti gerillalara ilk tavizi verdi

Arjantin'de, uzun süreden beri devam eden siyasal kargaşalık, ABD'nin Cordoba'daki fahri konsolosunun geçtiğimiz hafta içinde, Montoneros adını alan «sol» peronist gerillalar tarafından rehin alınması ve istekleri kabul edilmeyince öldürülmesi üzerine, son derece arttı. Arjantin Hükümeti içinde de, çeşitli noktalarda görüş ayrılıklarının yoğunlaştığı bildiriliyor. Montoneros'lar, konsolosu, birkaç aydan beri kayıp olan pekçok arkadaşlarının serbest bırakılması şartıyla iade edeceklerini bildirmişlerdi. ABD konsolosunun, hükümetin ülkeyi peşkeş çekmeye hazırlandığı ABD çıkarlarının temsilcisi olarak kaçırıldığı da bildirildi. Bugüne kadar, benzeri olaylarda olduğu gibi hükümet [illegible].

Aynı günlerde, Buenos-Aires Yargıtay Başkanı da kaçırıldı. Özellikle Peron'un ölümünden sonra, hükümette peronistlerin en gerici ve sağ kanadının hakim olmasından bu yana, Arjantin'de devrimci güçler üzerindeki baskılar oldukça yoğunlaşmakla birlikte [illegible] Devrimci Halk Ordusu ve Sol komünist partisi eylemlerini [illegible]

[illegible] Arjantin'in kırsal bölgelerinde olduğu kadar, büyük şehirlerde de henüz tam örgütlü olmayan gerilla gruplarının yürüttüğü bir direniş sürüyor.

Öte yandan, Yargıtay Mahkemesi Başkanının kaçırılmasından sonra, hükümetin gerillaların taleplerini kabul etmesi ve Silâhlı Kurtuluş güçleri adlı Marksist bir gerilla grubunun liderini serbest bırakması, Arjantin yöneticilerinin içinde bulundukları çıkmazı gösteriyor.

Bu arada, 1973'de peroncuların iktidara gelmesinden bu yana, ilk defa devalüasyon yapıldı.

Böyle bir siyasal ortamda, hükümet içinde görüş ayrılıklarının derinleştiği gözleniyor. Korkunç bir hızla artan hayat pahalılığına karşı ücretlerin artırılmasını savunanlarla, 1973 yılında işveren örgütleriyle hükümet arasında yapılan, «ücretleri sabit tutma anlaşması»ndan yana olanlar arasındaki çatışma sürüyor.

Bir kere daha yaratılmaya çalışılan Peron efsanesinin de Arjantin'i kurtaramayacağı bizzat Peroncu hareket içinde ortaya çıkan bölünmelerde de kendini gösteriyor.

ABD emperyalizminin tekelci dev şirketleri ve başta CİA olmak üzere, çeşitli gizli servisleriyle yürüttüğü Lâtin Amerika manevrası Arjantin'de hangi noktaya varacak? Artık yönetemez hale gelmiş olan ABD sermayesinin ortağı oligarşi ve diğer sömürücü sınıflar, çıkmazlarına son çözümü, Şili tipi bir diktatörlükte arayacaklar mı? Arjantin'de ilerici, demokrat güçlerin mücadelesi sol grupların bağımsız gerillaların mücadelesinden, işçi sınıfı öncülüğünde, örgütlü ve merkezi bir mücadeleye ne ölçüde dönüşebilecek? Önümüzdeki günler bu soruların cevabını verecektir.

İran'da faşizm yoğunlaştı

İran'da Şah, ülkede tek parti rejimine geçildiğini ve partilerin yeni kurulan Millî Diriliş Partisi'nde birleştiğini bildirdi. Böylece, sırtını dayadığı petrol gelirlerinden ve ABD emperyalizminin açık desteğinden güç alarak ve ABD'nin Orta Doğu'daki plânlarının bir parçası olarak açık faşizmi resmen ilân etti.

Şah, diktatörlüğü ve faşizmi kabul edenlerin İran'da yeri olacağını, bu düzene karşı çıkacak olanların, özellikle yasaklanmış Tudeh (İran Komünist Partisi) partisi yandaşlarınınsa ülkeyi terketmeleri, ya da hapishaneye girmeye razı olmaları gerektiğini de bildirdi.

Yıllardan beri tahtını kan ve işkence üzerine kurmuş olan, «Beyaz devrim» yutturmacaları altında, İran'ı bütün zengin kaynaklarıyla emperyalizme peşkeş çekme ve emperyalizmle işbirliği politikası güden İran Şahı, şimdi Basra körfezinde ABD çıkarlarının bekçiliğini yapmaya iyice sıvanırken, buna en uygun rejimi, CİA ajanlarının tavsiyelerine de uyarak yerleştirme peşinde. Dünyanın devrimci - demokrat güçleri bu kanlı teröre izin vermeyecektir.

Şili'de cunta kendi adamlarını da mı öldürüyor

Son günlerde, Şili'de, tutuklamaların hızlandığı, «şüpheli şahıs avının yoğunlaştığı haber veriliyor. Tutuklananlar arasında, Şili'nin içinde bulunduğu korkunç ekonomik bunalım sonucunda işsiz kalan ve sefalete itilen, yoksul mahalleler halkının da bulunduğu söyleniyor.

1973 Eylül darbesinden bu yana, Şili'de 30 sendikacının katledildiği de verilen bilgiler arasında. Bunlardan 12'sinin faşist Pinochet rejiminin sözde mahkemelerinde ölüm cezasına çarptırıldığı biliniyor. Diğerleri, mahkemeye bile çıkarılmadan öldürülmüşler.

Şili'de faşist terör sürerken, gerek Şili halkının güçlenen anti faşist tepkisi, gerek Şili'nin içine itildiği korkunç ekonomik buhran, gerekse dünya devrimci hareketinin Şili konusuna daha yoğun eğilmeye başlaması ve uluslararası dayanışmanın güçlenmesi, faşist yönetimi huzursuz ediyor.

Cunta'nın yumuşak adamlarından sayılan ve faşist cuntanın şiddetle karşısında bulunduğu Hristiyan Demokrat Parti ile ilişkilerini sürdürdüğü bilinen General Bonilla, geçtiğimiz hafta içinde bir helikopter kazasında öldü. General Bonilla'nın ölümü üzerinde bir esrar perdesi bulunduğu ve Generalin ölümüne «ağlayan» bütün resmî beyanatlara rağmen, bu ölümün Cunta'nın «şahinleri» tarafından plânlanmış bir cinayet olduğu söyleniyor.

General Bonilla, darbeyi izleyen günlerde Hristiyan - Demokrat kanadın sempatizanı olarak gösterilmiş ve darbeyi izleyen ilk altı aydaki korkunç terörden sonra, birkaç ay için de olsa, kısmî bir yumuşama sağlamayı başarabilmişti.

Şili'de de, faşist rejim, kitlelerin yoğunlaşan tepkisi, demokrat güçlerin toparlanması ve mücadeleye hazırlanması, dünya ilerici kamuoyunun varlığı karşısında, günden güne yıpranan ve çöken emperyalizmin gerilemesi, yani desteklerinin zayıflamasıyla birlikte, suç ortaklarını dahi yemeğe başlıyor. Faşist terör yoğunlaştıkça, muhalefet güçleniyor ve toparlanıyor.

İşkenceye, zindanlara, ölüme korku ve dehşete dayanan Şili gerici rejimi de bir gün mutlaka yıkılacak. Şili'de de halk kazanacak...

—oOo—

Portekiz'de basın özgürlüğü yasalaştı

Portekiz'de, Silâhlı Kuvvetler Hareketi'nin Programının ilk maddelerinden biri olan basın özgürlüğü, geçtiğimiz hafta içinde bir yasayla düzenlendi ve uygulamaya sokuldu. Yasaya göre, ifade özgürlüğü hiçbir sansüre tabi olmaksızın tanındı ve kişinin temel haklarından sayıldı. Yine aynı yasaya göre, basının «ekonomik ve siyasal iktidar karşısında bağımsızlığını korumakla görevli» bir basın kurulu meydana getirildi.

Ertelenmiş olan seçim kampanyasının 20 Mart'ta resmen başlayacağı da ilân edildi. Kampanya boyunca seçime katılan bütün partiler radyo-televizyon propagandasından eşit oranda yararlanabilecekler. Demokratik ve Sosyal Merkez Partisi ve Hristiyan Demokrasisi Partisinin seçimlere ortak liste ile katılacakları da belli oldu. Bu iki partinin Salazar ve Caetano rejimine özlem duyan gerici siyasal mihrakların güdümünde oldukları biliniyor.

Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri Cunhal, son konuşmalarından birinde, Portekiz'deki nazik denge ortamında işi provokasyonlara vardıran ve sağ güçlerle aynı paralelde hareket eden «goşist» grupçuları sert şekilde suçladı. Soares ise, gazetecilerin kendisine sordukları soruları cevaplandırırken, Willy Brandt tipi bir sosyal demokrasiyi reddeder göründü, ancak idealinin İsveç tipi bir sosyalizm olduğunu söyleyerek, sosyalizmden ne anladığını bir kere daha açıkça gösterdi.

Portekiz, seçimlere doğru giderken, gerek Portekiz halkı gerekse dünya devrimci hareketi adına yeni sınavlar ve gelişmeler arifesinde görünüyor.

Kamboçya'da zafer yaklaşıyor

Kamboçya'da, Halk Kurtuluş kuvvetlerinin ilerlemesi devam ediyor. Satılmış Lon-Nol rejimine yardım meselesi ABD Senatosunu karıştırırken, ABD'nin fazla eskimiş ve yıpranmış kuklasını değiştirme eğilimleri de gözleniyor. Lon - Nol, «ülkesinin selâmeti için» gerekiyorsa çekileceğini bildirdi bile. Hükümet yetkililerinden biri açıkça, «halkın desteğine sahip değiliz. Bu durumda çarpışmak neye yarar» dedi. Hükümet kuvvetleri arasında son günlerde yoğunlaşan panik, bozguna vardı. İki hat üzerinden kurulmuş, son derece masraflı ABD hava yardımına rağmen, artık Pnom - Penh'e düşmüş gözüyle bakılıyor.

Emperyalizm, Asya'da bir kale daha kaybediyor. Halk güçleri bir kere daha zafer kazanıyor. Bir gerici kukla iktidar daha düşüyor. Kamboçya'da zafer, kısa zamanda yurtseverlerin, devrimcilerin, sosyalistlerin olacak.

Pakistan ve İran'da emperyalist oyunlar

Irak'ın, ihtilâlden sonra Bağdat Paktından çekilmesi üzerine, 21 Ağustos 1959'da paktın adı «Merkezi Anlaşma Teşkilâtı» (CENTO) olarak değiştirilmiş ve böylece NATO - CENTO - SEATO çizgisi, emperyalizmin, Sosyalist ülkeleri kuşatması olarak çizilmişti. Bu örgütün ekonomik görünümü ise (RCD)dir ve Türkiye, İran, Pakistan'ın katılmasiyle kurulmuştur. ABD'nin «soğuk savaş» döneminde kurduğu CENTO «Emperyalizmin Orta - Doğu'daki ileri karakolu» görevini yerine getirmektedir.

İşte gerek CENTO ve gerekse RCD içinde Türkiye'nin «müttefiki» durumunda olan İran ve Pakistan'da, şu günlerde ilginç gelişmeler gözlenmektedir. Bangladeş'in Hint - Pakistan savaşı sonunda bağımsızlığına kavuşması ve emperyalizmin tezgâhladığı «Yahya Han Formülü»nün iflâs etmesiyle Pakistan'da iktidara gelen Butto zamanında da ülkedeki karışıklıklar durmadı. İngiliz emperyalizminin bölgeden çekilirken kurdurduğu sun'i bir bütünlüğe sahip Pakistan'da yaşayan çeşitli uluslar Bangladeş örneği ve merkezi otoritenin zayıflaması üzerine bağımsızlık bilincine hızla kavuşup mücadeleye başladılar. Özellikle kuzeyde ve batıda sürdürülen mücadele Sovyetler Birliği yanlısı Ulusal Avami Partisi'nin desteğiyle yürütüldü. Bunun üzerine İran, «Pakistan'ın ülke bütünlüğünün bozulmasına asla müsaade etmeyeceğini» (!) bildirdi. Ve Pakistan'ın Belucistan eyaleti kıyısında Hint Okyanusunun en önemli hava üssünün inşaatına girişti. Bu üs, halen İran'ın Pakistan'a yaptığı askerî müdahalenin merkezidir.

CİA'nın eski başkanı R. Helms'in İran'a büyükelçi olmasından sonra olaylar hızla gelişti. Bir yandan İran yalnız 1973 yılında 3 milyar dolarlık silâh alıp geçen hafta içinde de ABD ile tarihin en büyük ticaret anlaşmasını imzalarken (15 milyar dolar) diğer yandan da, ABD, Sovyetler Birliği'ni, çevreleyen «İleri karakolları»nı dikensiz gül bahçesi haline getirerek daha rahat at oynatmayı diledi.

Gelişme şöyle oldu: Şubat başında Pakistan'ın bağımsızlık hareketlerine sahne olan Kuzey - Batı sınır eyaletlerinin başkenti Peşaver'de, Eyalet İçişleri Bakanı Muhammed Han «faili meçhul» (!) bir bombalı saldırı olayında ölünce, 10 Şubat günü Merkezî Hükümet bu olayın sorumlusunu derhal tespit etti (!) ve Ulusal Avami Partisini dağıtarak mallarına el koydu. Partisinin ülkedeki bütün mahalli şefleri ve Ulusal Meclis'teki muhalefet lideri olan Parti Başkanı Abdülvali Han tutuklandı. Yayınlanan bir bildiride, yetkililerin Ulusal Avami Partisi'nin «ülke bütünlüğüne ve egemenliğine zarar verici eylemlerde bulunduğunu kesinlikle öğrendikleri» (!) belirtildi. Bu «vatanı kurtarma» harekâtından hemen sonra, ABD'nin Hint savaşı nedeniyle Pakistan'a koyduğu silâh ambargosunun kalkması dikkatlerden kaçmamalıdır. Emperyalizmin artık oyunlarını kamufle edecek kadar dahi vakti yok. Hint Okyanusu egemenliğini elinde tutabilmek için zamana karşı yarış ediyor. Bütün amaç, Sovyetler Birliği'nin Hint Okyanusu'na, dolayısiyle de «petrol kuyularına açılan pencere» olan Basra Körfezi'ne inmesini engellemek.

Pakistan'da yeniden kurulan faşizmin ardından, bu kez Mart ayı başında Şah İran'da, çok kimsenin varlığından dahi haberdar olmadığı iki partili diktatörlüğü kaldırıp, «en az iki yıl için tek parti sisteminin geçerli olacağını» bildirdi. Açıklamaya göre, İran'daki Novil Partisinin lideri Amir Abbas Hüveyda, «Ulusal Diriliş Partisi» adıyla kurulacak yeni partinin de tek lideri olacaktır. İran Şahı'nın, ülkede tek parti sisteminin uygulanması yolundaki kararıyla muhalefetteki Nardon Partisinin varlığına son verilmiş olmaktadır. Ulusal Diriliş Partisi'nin ilkeleri, «Şaha, yani mutlakiyete, İran Anayasası ve İran devrimine (!) bağlılık» olarak nitelenmektedir. Buna karşılık halkın gerçek partisi TÜHED bütün faşist baskılara rağmen mücadelesini yeraltında sürdürmektedir.

ABD'nin Hint Okyanusu'nda İngilizlerin elinde bulunan Diego Garcia adasını 32 milyar dolar harcayarak tahkim etmeyi düşündüğü ve Arap Yarımadası'nın hemen güney-doğu ucunda; Basra Körfezi ağzındaki Mesire adasına yerleşmeye çalıştığı şu sıralarda, bu gelişmelerin ortaya çıkması aynı paktlar içinde olmamız nedeniyle Türkiye'yi çok yakından ilgilendirmektedir. Uzak - Doğu'da ağır yenilgilere uğrayarak geri çekilen ABD emperyalizmi öyle anlaşılıyor ki yeni savunma hattını Pakistan'dan başlatmakta ve bu ülkenin batısında kalan petrol üreticisi Arap ülkelerindeki ulusal kurtuluş mücadelelerini yok etmeye ve ilerici Arap rejimlerini de nötralize etmeye çalışmaktadır.

Türkiye sosyalistleri ve yurtseverleri, ucu mutlaka Türkiye'ye de kaçınılmaz şekilde dokunacak olan emperyalizmin bu yeni politik savaş stratejisi karşısında uyanık olmak zorundadırlar.

ABD emperyalizmi İran'a ilk kez yabancı petrol şirketlerine karşı direnen milliyetçi Musaddık'ı devirdikten sonra 1953'te yardım etmiş ve ABD Dışişleri Bakanı Dulles'ın resmen açıkladığı gibi, İran'a bu yardımlar «sevindirici siyasal gelişmeler» (!) karşısında verilmiştir. Pakistan'a da silâh akımı yeni «sevindirici gelişmeler» (!) karşısında başladığına göre acaba «aynı zincirin 3. halkası» olan ülkemizde de, ABD emperyalizmi silâh ambargosunu kaldırmak için «kendisini sevindirecek yeni siyasal gelişmeler» mi bekliyor?

Biz sosyalistler, biz Türkiye Sosyalist İşçi Partililer «tarihin tekerrür etmediğini» biliriz. Fakat emperyalizm her zaman diyalektik düşünmeyebilir. Bu nedenle halkımıza «siyasal gerçekleri» anlatalım! Tüm demokrat yurtsever ve ilericilerle dayanışalım! Emperyalizmin muhtemel saldırılarına karşı örgütlenerek direnelim!

Pakistan ve İran olayları derslerle doludur.

KISA... KISA... KISA... KISA... KISA... KISA... KISA...

◆ Sovyetler Birliği, Küba'nın ilk atom santralının yapımına katkıda bulunacak. Küba, iki atom reaktörü kurmak için maddî ve teknik yardım alacak. Bin megavat elektrik üretecek olan atom santralı beş yıllık plâna dahil.

◆ Etyopya'da, Eritre bağımsızlık mücadelesini en sert şekilde ezen ve Eritre halkı üzerinde zulüm uygulayan Etyopya askerî yönetimi, ülke içinde durumunu dengelemek ve kitlelerden destek alabilmek için radikal bir toprak reformu ilân etti. Reform 14 bölgede birden uygulanacak ve büyük topraklar, özellikle yabancılara hiçbir tazminat ödenmeksizin halkın ortak mülkiyetine geçecek. Kollektif çiftliklerin kurulacağı da bildiriliyor. İlkeleri oldukça radikal olan bu reformun uygulamada ne sonuç vereceği henüz belli değil. Ancak, Adis Aba'da yüzbinlerce kişinin katıldığı askerî yönetim lehindeki gösteriler, Etyopya yönetiminin şimdilik istediğini elde ettiğini ortaya koyuyor.

Hakim sınıfların anti-demokratik özlemleri kabarıyor ve demokrasiye karşı yeni saldırılar örgütleniyor

Geçtiğimiz haftaya, daha önceki haftalarda yurt düzeyinde yaygınlaştırılan faşist provaların tartışmasının hafiflemeğe başladığı bir havada girdik. Üstelik bütçe oylaması ise siyasi gerilim gene Başkent'te yoğunlaşmıştı. Nitekim Şubat ayının son günü finans kapital güdümlü Irmak hükümetinin hazırladığı 1975 yılı bütçe kanunu CHP'lilerin red oylarına karşılık Milliyetçi Cephe partilerinin ve DP'lilerin oylarıyla kabul edildi. Bütçe oylamasında 239 oy toplayan Milliyetçi Cephe böylece haftaya özünde politik bir gövde gösterisi ile girdi. Böylece «bütçe kanunu çıktıktan sonra 1. Irmak hükümetinin sona ereceği ve Korutürk'ün yeni bir başbakan tayin edeceği» söylentilerinin gerçeğe dönüşmesinden önce MC, hükümet olmasına yetecek oy desteğine sahip olduğunu kanıtlamaya çalışıyordu.

Ancak hemen bir gün sonra Cumhurbaşkanı hükümeti kurmak üzere Sadi Irmak'ı yeniden görevlendirdi. Ancak Korutürk sadece görevlendirmekle yetinmemiş, uzun bir radyo-TV konuşması yaparak hükümetin kuruluşuna ilişkin somut öneriler getirmişti. Korutürk'ün konuşmasını AP «bir muhtıra» olarak nitelerken, CHP'liler kesinlikle benimsediklerini açıkladılar. Diğer MC partileri ise ihtiyatlı bir dil kullandılar, ancak gene de Milliyetçi Cephe içinde kalmak istediklerini belirttiler.

Ardından siyasi partiler dışında kalan örgütler ve siyasi etkinliği olan güç ve kesimlerden tepkiler gelmeye başladı.

Bazı finans kapital kuruluşlarının en yetkili sözcüleri Cumhurbaşkanının milli koalisyon önerisini hararetle benimsediklerini açıkladılar. Türkiye İşveren Sendikaları Genel Başkanı Halit Narin, Genel Sekreteri Rafet İbrahimoğlu, İstanbul Sanayi Odası Başkanı Nurullah Gezgin, Ticaret Odası Başkanı Celal Umur, Türkiye Ziraat Odaları Birliği Genel Başkanı Sadettin Karacabey bunlar arasındaydı. Finans kapitalin bir başka kesimi ise (Sezai Dıblan kanadı, İzmir Sanayi Odası, Ankara Sanayi Odası) bu konuda sessiz kalmayı tercih ettiler.

Bu arada DİSK ve Töb-Der gibi kuruluşların da milli koalisyon önerisini benimsemeleri dikkati çekti. II. Enternasyonal'den beri burjuvazinin başı sıkıştıkça, yönetimde güçlük çeker oldukça ortaya attığı milli koalisyon formülünün sınıf temeline ve hangi çıkarlara hizmet edeceğine bakmaksızın bu iki ilerici-demokrat kuruluş da finans kapital sözcüleri paralelinde yeralmışlardı.

Ancak sesi soluğu en çok duyulan finans kapital sözcülerinin de hararetle desteklediği milli koalisyon önerisi Milliyetçi Cephe partileri içinde yankı bulmadı. Olayları salt siyasi yansımalarıyla değerlendirenlerin, özellikle AP'nin bir köşeye sıkıştırıldığı yargısını verdikleri sırada, AP öneriye katılmadığını açıkça belirtti. Ardından da Cumhurbaşkanı'nın yetkilerini aştığını, hükümet ve seçim konularına karar verme yetkisinin Meclislerde olduğunu hatırlatan demeç ve açıklamalar gelmeye başladı. Başlangıçta pasif bir tutumu benimseyen CGP, MSP ve MHP gibi MC'nin diğer partileri de hemen AP yanında saf tuttular. Bozbeyli ise «milli koalisyona» katılabileceklerini söyledi. Ancak iyimser yorumcuların görüşlerinin aksine, Demokratik Parti milli sözcüğünün altını gereğinden fazla önemli çiziyor ve «ancak bütün partilerin katılacağı bir hükümette» yer alabileceğini belirtiyordu. Bu dolaylı olarak Korutürk'ün önerisini reddetmekten öte bir anlam taşımıyordu. Özetlemek gerekirse milli koalisyon önerisi sadece CHP'den destek bulabilmişti.

Gelişmeler daha baştan sonucu ilân etmişken Sadi Irmak gene de temaslarına başladı. Ancak değişen bir şey olmadı. Başta AP olmak üzere MC partileri kesin bir dille katılmayacaklarını açıkladılar. Üstelik AP bir karşı saldırıya da geçti ve «Cumhurbaşkanının istifası» üstüne bir kampanya başlattı. Ordudaki -yalanlanmayan, hattâ kısmen teyid edilen- alârm haberlerine rağmen AP tutumunu değiştirmedi.

Nitekim KİTLE'nin baskıya hazırlandığı 7 Mart Cuma günü Irmak ilk turu nafile attığını anlamış ve Korutürk'e milli koalisyon dışındaki bir kaç alternatifi uygulayıp, hükümet kurmaya devam etmek istediğini bildirmeye gitmişti. Böylece Türkiye oldukça gergin başlayan haftayı, aynı siyasal gerginlikle bitiriyordu. Üstelik egemen sınıflar hükümet kurma girişimini gene sonuçlandıramamıştı.

Geçtiğimiz haftanın gazetelerden de izlenebilecek görüntüleri kısaca bunlar oldu. Ancak olayların ve gelişmelerin altı eşelenince ve bunlara doğru yorumlarla yaklaşılınca hakim sınıfların anti-demokratik özlemlerinin kabardığı ve demokrasiye karşı çeşitli kesimlerden yeni saldırılar örgütlendiği, demokrasimizin gene yaralar aldığı görülebiliyordu.

Korutürk'ün ünlü mesajının «demokrasiyle bağdaşmaz» karakteri ortadadır.

Bu girişim, yerli egemen sınıfların, bugünkü şartlar altında Milliyetçi Cephe'nin iktidara gelmesini istemeyen ve uzun vadeli çıkarlarının güvence altına alınmasını tercih eden kesiminin çıkarlarını dile getirmektedir.

Cumhurbaşkanı'nın son tavrı egemen sınıflar arasındaki çıkar çatışmasında belli bir zümrenin yanında yer almanın ifadesidir. Bu tavır, özünde bir zümre adına müdahaledir. Demokrasiye karşı, bu demokrasi ne kadar geri ve kör topal olsa da, yapılan her türlü müdahaleye karşı çıkmak, bütün işçi sınıfı sosyalistlerinin temel ilkesidir.

Erken seçimi gerçekleştirmek için ve işçi sınıfı ve emekçi halk dışında kalan bütün kesimlerin siyasî partilerini bir «millî» koalisyonda birleştirmek için yapılan bu müdahalenin kendisine doğrudan hedef olarak en gerici ve faşist siyasî partileri almış bile olsa, demokrasi ile uyuşur bir yanı yoktur.

Ancak hiç kuşkusuz ki demokrasiye karşı yeni saldırıların örgüt-

(Devamı 5. sahifede)

Sosyal Demokrasinin günümüzdeki ikilemi:

Tekelci burjuvazi ile bütünleşmek yada anti-monopolist cepheye katılmak

Sosyal Demokrasiyi her zaman «mutlak olarak» tekelci burjuvaziyle bütünleşmiş bir siyasî akım olarak niteleyen görüşler de, ondaki demokratik ve anti-tekelci potansiyelleri abartarak «ileri» bir akım olarak niteleyen görüşler de 1970'lerde düşüncelerini esaslı bir şekilde yeniden gözden geçirmek durumundalar. Hepsinin bu kısa yazıda sıralanması olanaksızdır ve belli başlılarının zaten bilindiğini varsaydığımız etkenler le sosyal demokrasi bir yol ayrımına gelip dayanmıştır. Burada sosyal demokrat liderlerin «sübjektif» tercihlerinden değil, işçi sınıfı ve emekçi muhalefetinin ve mücadelesinin yeniden yükselmesinden, dünya sosyalist hareketinin gelişiminin, bütün dünyadaki işçi sınıfı partilerinin yeni strateji ve taktiklerinin başarılarının «dayatmasından» söz ediyoruz.

İşçi sınıfı sosyalistleri sosyal demokrasi içinde gitgide keskinleşen farklılaşmaları, politik tavır ayrılıklarını ve sağ ve sol olmak üzere belli başlı iki kanada ayrılmanın hızlandığını günlük dünya pratiğinde sürekli gözlüyorlar. Tabii, anti-Marksist, anti-Leninist özlerinin değişmediğini, revizyonist teorilerinin temeli korunduğunu bilerek, yani bu noktalarda hiç bir kuruntuya ve aldatmacaya kapılmaksızın..

Bu farklılaşmanın kökleri ve düzeyi nedir? Bu soruya cevap verirken ilkin şu temel kuralı hatırlayalım:

«...bu ayrılıklar... işçi sınıfının ve Sosyal Demokrat Partinin, işçi sınıfı partisi ve bilimsel sosyalist ideoloji tarafından etkilenme derecesine bağlıdır..» (Bilimsel Sosyalizm ve Sosyal Demokrasi. Bilim Yayınevi. Sayfa 9 ve 50).

Sosyal Demokrasi işçi sınıfı hareketinin günübirlik mücadelesi (Ekonomik - Demokratik mücadele) ile nihaî amaçları arasındaki diyalektik bütünlüğü parçalamış ve günübirlik mücadeledeki kazanımlar uğruna, işçi sınıfı hareketinin nihaî amaçlarından vazgeçmiştir. Bugün bir yandan tekelci sermayenin onu bu ayrılığı daha da çok keskinleştirmeğe çağıran dayatmaları ile sendikalizm ve ekonomizm terimleriyle ifade edilen mücadelenin açmaz ve çıkmazlarının kitlelerde yarattığı tepkiler arasında bocalıyor. Manevra alanı gitgide daralıyor sosyal demokrasinin. Kimi zaman tekelci çıkarları kollayarak, kimi zaman emekçi kitlelerin kısa vadeli çıkarlarını savunarak geleneksel manevralar la varlığını sürdüren sosyal demokrasi iki yönlü bir baskı altında.

Emperyalist - kapitalist sistemi saran ekonomik ve siyasî bunalım, tekellerin artık eskisi gibi emperyalist anavatanlar da dahi ücret artışları sağlamasına, işsizlik tehlikesini önlemesine olanak vermiyor. Bir başka deyimle mümkün olduğu kadar ucuz işgücü satın almakta hayatî çıkarları olan tekelci burjuvazi, ücretllerde belli artışlar yaparak pazarlama sisteminin hayatiyetini korumaya (satınalma gücünü artırma) çalışmaktadır. Bu yönde de zorunlukları vardır, fakat emperyalist sistemi saran bunalım artık böyle kısmî tedbirleri bile imkânsızlaştırmaktadır.

Bu durumda tekellerin sosyal demokrasinin geleneksel tabanlarını bile unutmasını daha da ehlileşmesini istemesi doğaldır. İstemiştir de. Alman Sosyal Demokrat Partisi için bugün tekelci sermayenin partisi deyimi kullanılıyorsa, bu onun Almanya'nın şartlarında ve kendi öz yapısı yüzünden bu bas[illegible] karşısında boyun eğip safını kesinlikle seçmesindendir.

Bugün İtalya'da merkez - sol koalisyonunda, Federal Almanya'da Hristiyan Demokrat Parti — Alman Sosyal Demokrat Partisi koalisyonunda, burjuva partileriyle açık işbirliği yapmaları bunun kanıtlarıdır.

Ancak sosyal demokrasinin bugünkü ikileminin temeli de aynı noktadan kaynaklanmaktadır. Burjuvazi ile bu anlamda bütünleşmek, tekelci devlet kapitalizminin azgın sömürüsünün «mutemet aracı» haline gelmek, bu partilerdeki kitle desteğini süratle zayıflatmaktadır. Onları, tek dayanakları olan popülist propagandadan mahrum etmekte, refah devleti sloganının altında yatan aldatmacayı su yüzüne çıkarmaktadır.

Kitleler, oy desteği sağladıkları sosyal demokrat partilerin yönetici kliklerine karşı direnıyorlar, sınıf mücadelesinin gitgide keskinleşmesine yol açıyorlar.

Oysa, bunalımlar içinde kıvranan emperyalizmin kendini toparlayabilmek için belli bir süreye ihtiyacı vardır. En azından tekelci sermaye bu süreyi elde edebilirse, yeniden hayat hakkı bulabileceği umudundadır. Sosyalist sistemin genişlemesi ve ulusal kurtuluş hareketlerin, emperyalizmin sömürü alanını daha da daraltması gerçeğine karşı varlığını koruma azgınlığı içinde olan emperyalizm (Ortadoğu, Vietnam, Lâtin Aemrika, Portekiz, Kuzey Afrika'daki gelişmeleri hatırlayalım), emperyalist anavatanlardaki işçi sınıfının direnişi kırmak, sindirmek, hiç olmazsa «susturmak» isteğindedir. İşte tekelci sermaye ile sağ kanat sosyal demokrasi arasındaki «ihanet ittifakı» bu gereklerden doğar ve günümüzde sağ kanat sosyal demokrasisinin objektif işlevi bundan ibarettir.

Sağ kanat sosyal demokrasisi bu ittifakın ideolojik gerekçesini kimi zaman açıklamak gereğini bile duymaksızın işçi sınıfını ve kitleleri burjuvaziye peşkeş çekmeye yönelir. (İngiliz İşçi Partisi'nin NATO, Demir-Çelik, Petrol ve ücretleri dondurma politikası; Alman Sosyal Demokrat Partisinin NATO ve Ortadoğu politikası vb..) Kimi zaman ise bu ihanete ince ideolojik kılıflar geçirmeye çabalar: «Kapitalist gelişmenin kendi kendine otomatik olarak.. sosyalizasyona yol açacağını söyleyebiliriz... Eski toplumun derinlerinde... yeni toplumun bütün unsurları olgunlaşıyor, sermaye sosyalleşiyor...» (Karl Renner. Kapitalist Ekonomi teorisi. Bilimsel sosyalizm ve sosyal Demokrasi).

Tekelci Devlet Kapitalizmi içinde yer alırken günümüz sosyal demokrasinin sağ kanat ideologları Avusturyalı Marksist Karl Renner'in 1926'da ileri sürdüğü bu görüşlere bugün yeni bir şevkle sahip çıkıyorlar üstelik «yeni - kapitalizm» adlı iddialı teorilerle Marksizm - Leninizmi zenginleştirerek (!). İsveçli sağ kanat sosyal demokrat teorisyen Wigfors şöyle yazıyor: «Eski toplumsal düzenden bir yenisine geçiş dönemi yaşıyoruz. Sosyalizm ile kapitalizm arasındaki köklü çelişki bir soyutlamadır. Çünkü ekonomik faaliyetin öncelikle özel kapitalizm biçiminde gelişmeye devam ettiği bir toplumda, sosyalist fikirler yavaş yavaş yayılabilir.»

Sağ kanat sosyal demokrat oportünistler bu anlamda emperyalizmin bugün içinde bulunduğu çıkmazı, giderek emperyalizm olgusunun özünü red dediyorlar. Kapitalizmin günümüzde esaslı ve niteliksel bir değişme geçirdiğini iddia ediyorlar ve mülkiyetin yaygınlaştığını (Anonim şirketler) ileri sürerek artı değer sömürüsünün sömürülenlere geri döndüğünü söylemeye kadar varıyorlar.

Hatırlanacaktır, Kautsky ve çömezi Renner bu konuda şöyle diyorlardı «... kartel ve tröstlerin artı-değeri kendi yöntemleri ile tasarruf etme ve yığmalarına izin verelim. Ardından ani bir darbe ile onları daha üretici bir biçimde kullanacak olan devlete devredelim...»

Günümüz sosyal demokrasisinin sağ kanadı bu oportünist tezlere sarılıyor. Devletin sınıf sal yapısını unutturmaya çabalayarak, «kamu ekonomisi ile sosyalist ekonomiyi», ve «Tekelci Devlet Kapitalizmi ile gerçek toplumsal mülkiyet kavramını» özdeşleştiriyorlar. Tekelci devletin elinde biriken olağanüstü gücü, kitlelere «tekellerin elinden alınıp, halkın devletinin eline verilmiş olan güç» olarak tanıtmak istiyorlar. «...onlar devlet mülkiyeti ile sosyalist tipte bir toplumsal ekonomiyi özdeşleştiriyorlar. Devlet sektörünün ve devletin bir bütün olarak... yukarıda sözü edilen değerlendirmeler, bugünkü sağ sosyal demokrasinin... programına kaynak olmuştur..» (Bilimsel Sosyalizm ve Sosyal Demokrasi. Sf. 41).

Sağ kanat sosyal demokrasinin günümüzdeki durumu kabaca bu. Sol kanat için söylenecek olanlar ise bu yazının başında konan temel ilke ile açıklanabilecek bir durumda: İşçi sınıfı partilerinin, sosyal demokrasiyi etkileme gücü ve işçi sınıfı içinde bilimsel sosyalist öğretinin kökleşmesi, sosyal demokrasiyi ister istemez anti-tekelci koalisyonun içine çağırıyor. Bu çağrının yankısını bulduğu ülkeler var: Fransa, Portekiz... Bu çağrının sınırlarını da aşan koalisyonlar var: Finlandiya Komünist Partisi ile Finlandiya Sosyal Demokrat Partisi arasındaki ittifak. Bu çağrının bugüne kadar sürdürdüğü sosyal ve siyasal pratiği yeniden gözden geçirmeğe zorladığı partiler var: . İtalyan Sosyalist Partisi.

Ancak sosyal demokrasi içinde uç veren sola açılma potansiyeli tüm olarak bir partiden çok, bütün sosyal demokrat partilerin tabanlarında filizleniyor. ASDP içinde ortaya çıkan Jusoslar Derneği, bunun sadece adı çok duyulmuşlarından biri. Oysa, İngiliz İşçi Partisinin tekelci çıkarlara hizmet eden politikasına karşı TUC'un geçtiğimiz iki yıl içinde verdiği tarihi cevap (Kömür işçileri grevi yalnız Muhafazakâr hükümete karşı değildi) da öyle. Aslında bugün tabanından sert eleştiriler gelmeyen bir sosyal demokrat parti, hemen hemen yok ve yönetici kliklerle bu diri unsurların çatışması gittikçe güçleniyor, keskinleşiyor.

Ancak hemen belirtelim bu eleştiriler emekçi halkın büyük bir kesiminin harekete geçtiği, işçi sınıfının mücadelesinin kitle gösterileri ile donandığı yükselme dönemlerinde yoğunlaşmakta, durgunluk dönemlerinde ise hafiflemektedir. Bu, sosyal demokrat partileri sola açılmaya zorlayan itici gücün, sosyal demokrat ideolojinin ve hareketin özünden gelmediğini, işçi sınıfının yükselen mücadelesiyle etkilendiğini göstermektedir. Küçük burjuvazinin tarihî uzlaşmacılığı işte bu zikzakları ona çizdirmekte ve işçi sınıfı mücadelesi güçlendikçe, küçük burjuva tabanlı sosyal demokrat partiler de, emekçi kitlelerin mücadelesine yandaş olabilecek ve işçi sınıfına yaklaşacak unsurlar çoğalmaktadır.

Sosyal Demokrasinin, Dünya işçi sınıfı mücadelesindeki yeri, önemi ve konumu da buradan temellenmektedir.

Fransa'da son seçimlerde, Sol Birlik adı altında cephe kuran Sosyalist ve Komünist Partilerin birlikte düzenledikleri bir miting.

Sosyal Demokrasi sanayileşmiş kapitalist ülkelerde neden etkin olabiliyor?

Bugün 40'tan fazla sosyal demokrat parti, 17 milyon üyeye sahip ve 75 milyona yakın seçmen kitlesinin desteğini elinde tutuyor. Orta Avrupa'da, ya iktidar partisi, ya koalisyon ortağı yada ana muhalefet partisi durumunda. Portekiz, İtalya, Fransa, Yunanistan gibi Güney Avrupa ülkelerinde de etkili ve yaygın siyasî örgütlenme düzeyini koruyor. Portekiz'de hükümette Komünist Parti ile birlikte bulunuyor. İtalya'da, —tam tersine— Hristiyan Demokratlarla ortak, tekelcilerin devletine güç katma çabasında, Yunanistan'da baba Papaandreau yönetiminde kısa da olsa iktidar partisi olmayı başardı; bugün de oğul Papaandreau liderliğinde ülkenin azımsanmayacak bir siyasî gücü durumunda. Kuzey Avrupa ve Skandinav ülkelerinde ise âdeta değişmez iktidar partisi olarak varlığını sürdürüyor.

Kitle desteği bakımından da önemli bir tabanı var. Bugün, sosyal Demokrasi İngiltere'de işçi oylarının üçte ikisine, Federal Almanya, Avusturya, İskandinavya'da yarısından çoğuna sahip. Tabanında küçük burjuvazinin çeşitli kesimlerinin (memurlar, büro hizmetlileri, sanayi proletaryası dışındaki kent emekçileri) aldıkları yerin gittikçe büyümesine rağmen, sosyal demokrasi kapitalist Batı ülkelerinde bugün de asıl kitle tabanını ve desteğini sanayi proletaryası içinden sağlıyor.

Sosyal demokrasinin bu yaygınlığı ve etkinliğinin gelişmiş sanayi ülkelerine has bir özellik olduğunu, geri kalmış ülkelerde yada sanayileşmekte olan ülkelerde farklı çözümleme ve değerlendirmelerin gerektiğine işaret edelim ve bunun bir başka yazının konusu olduğunu bir daha tekrarlayalım.

Ancak Sanayileşmiş Avrupa ülkelerinde sosyal demokrasinin bu düzeyde yaygınlaşabilmesinin sebepleri nelerdir? Bu ülkelerde sosyal demokrasinin bugün çözümlemek zorunda olduğu sorunlar nerelerde, hangi noktalardadır? Bu soruların cevaplarını vermeye çalışalım.

Bu yaygınlığın temelinde hiç kuşkusuz önce emperyalizm olgusu yatmaktadır. Sosyal Demokrat ideologları meseleyi çarpıtarak, «sosyal demokrasinin bu ülkeler emekçilerine sağladığı yüksek refah düzeyi, bir başka deyimle sosyal demokrat tezlerin başarısı, bu desteği kalıcı kılmaktadır» şeklinde koyuyorlar. (Karl Czernetz. Avusturyalı sosyal demokrat. 1957 Viyana söylevi).

Ancak sormak gerekecektir: Sosyal demokrat partilerin, «bu ülkeler emekçilerine sağladığı yüksek refah düzeyi» nasıl sağlanmıştır? Değirmenin suyu nereden gelmektedir?

Emperyalizmin, dünyanın yoksul uluslarının kaynaklarına yönelen soygunu ve sömürüsü, emperyalist burjuvazinin metropollerdeki sanayi proletaryasına, artı-değer'den biraz daha fazla pay ayırabilmesine olanak tanımıştır. Bu yöntem giderek verimsiz, düşük teknoloji, yoğun işgücü gerektiren sanayi sektörlerini sermaye ihraç edilen ülkelere kaydırıp, elektronik, petro kimya, plastik, motor, nükleer enerji, gelişkin silâh endüstrileri gibi yüksek verimli, piyasa dalgalanmalarından az etkilenen sektörleri anavatan'da yoğunlaştıran emperyalist politika için, anavatandaki proletarya'nın bir bölümünün aristokratlaştırılarak sınıf mücadelesinden çekilmesi, burjuvazi ile sınıf işbirliğine yanaşması ve sınıf mücadelesinin bu yoldan güçsüzleştirilmesi, genel-geçer bir yöntem olarak benimsenmiştir. Bunalımın dönemlerinde, tekelci burjuvazinin en gaddar ekonomik politikasını uygulamak üzere işbaşına gelen geleneksel burjuva partilerinin, kitlelerde yarattığı derin öfkeyi, giderek devrimci bir atılıma dönüşecek birikimi, kanalize etmek üzere sosyal demokrat partiler işbaşına getirilmektedir. (Savaş sonrası Avrupasını hatırlayalım).

Nitekim bu misyonları ile, Sosyal Demokrat partiler ve özellikle bu partilerin sağ kanatları kapitalizmin politik ve ekonomik iktidar sisteminin vazgeçilmez parçaları haline gelmişlerdir.

Ancak tek başına bu gerekçe, Sosyal Demokrasinin, Orta ve Batı Avrupa ülkelerindeki kitlesel yaygınlığını açıklamaya yetmez.

Unutulmaması gerekir ki, bu ülkeler proletaryası, işçi sınıfı sosyalistlerinin sabırlı ve bilinçli çabaları ile ekonomik ve siyasal anlamda mevziler mücadelesi vermektedirleer. O ülkelerdeki sanayiin gelişmesiyle, yukarıda işaret edilen mevzii kazanımları bazen «önemli boyutlara ulaşmış»tır. Bu ise ister istemez sınıf çelişkilerinin (o ülkedeki) keskinliğini törpülemiş kısa erimli taleplerin, sosyalizme giden uzun yoldan koparak kendi içinde «amaç» haline dönüşmesine yol açmıştır. Bu kazanımların çoğunlukla (ve hatta tamamen) sosyal demokrat partilerin iktidar oldukları dönemlerde oluşu, sosyal demokrasinin emekçi kitleler arasındaki etkisini artırmış yada sürdürtmüştür. Hele köklü bir parlamenter mücadele geleneği olan bu ülkelerde, burjuvazi karşısında asıl siyasal güç durumunda olan, işçi sınıfı partilerini desteklenmenin, sosyal demokrasiyi zayıflatacağı, burjuvaziyi ise doğal olarak güçlendireceği yolundaki yanılgı, geniş emekçi kitleler üzerinde, sosyal demokrasinin etkinliğine bir başka neden olmuştur.

Üstelik kökleri İkinci Enternasyonale ulaşan burjuvazi ile sınıf işbirliği politikasını benimsemiş reformist-oportünist sosyal demokrat partiler sürekli olarak «reformcu hayalleri» propaganda etmektedirler. Burjuvaziye karşı elde edilen ekonomik ve siyasal kazanımların, zorlu bir sınıf mücadelesi ile elde edildiği ülkelerde işçi sınıfı içindeki militan eğilimleri beslediği ne kadar doğruysa, aynı talep ve kazanımların kısmen yukarıdan (tekelci burjuvaziden) sağlandığı durumlarda da sosyal demokrasinin reformist hayallerinin yeniden canlanmasına ve kitleleri etkileyebilmesine yol açtığı da o kadar doğrudur. (Bu konuda bak: Bilimsel sosyalizm ve sosyal demokrasi. Bilim Yayınevi. Sayfa 14, 18, 19, 20, 23).

Kaldı ki İkinci Enternasyonal'den bu yana sola yada sağa doğru çok önemli değişiklikler geçiren sosyal demokrat partiler yeterli bilinci edinememiş geniş proletarya kitleleri karşısında, ihanet ettikleri bir mirasın sahipliğini de yapmaktadırlar. Bugün Orta ve Batı Sosyal Demokratları, Kautsky'lerin, Bernstein'lerin saptırmalarından önce enternasyonal heyecanlarla çalkalanan, Engels'in önderliğinde (II. Enternasyonal'in kuruluşu) devrimci çizgiyi sürdüren partilerin torunlarıdırlar ve hâlâ geniş kitleler gözünde «ilk göz ağrısı» olmanın meyvelerini toplamaktadırlar.

Ancak gelişen işçi sınıfı hareketi ve sosyalizm uluslararası alandaki başarıları sosyal demokrasinin altın çağının bir daha dönmemecesine geride kaldığını haber veriyor. Ve bunun kanıtı İngiliz İşçi Partisinin 1970 yılındaki yenilgisi, Alman Sosyal Demokrat Partisinin en son yerel seçimlerdeki (Bavyera ve Berlin) gerilemesi gibi sıradan politik dalgalanmalar değil, bizatihi bu partilerin tabanlarından fışkıran devrimci itirazlar, yönetici kliklerin sallanan koltukları ve çöken en önemlisi, beslendikleri temel kaynak olan emperyalizm'in çöküşüdür.

Sosyal Demokrasiyi doğru değerlendirelim

Günümüzde bilimsel sosyalizmin, kapitalist sömürüyü ortadan kaldırmayı amaçlayan temel önerileri, emperyalizmin emekçi halkları sarmaya çalıştığı zinciri her noktasından kırmayı, çürütmeyi, zayıflatmayı gerçekleştiriyor. Bu bir yandan sosyalizmin biliminin, örgütlü mücadele bilincinin işçi sınıfı içinde kökleştirilmesini, işçi sınıfının politik örgütü çevresinde oluşturarak cepheyi alabildiğine genişletmeyi zorunlu kılıyor. Bir yandan ise genel demokratik hedefler için mücadelenin «anti-tekelci koalisyon»un gerekliliği ve imkânı gibi fikirlerle zenginleştirilmesi görevini işçi sınıfı sosyalistlerine yüklüyor.

Burjuvazi ile bütünleşmek, tekelci çıkarlara tam anlamıyla teslim olmak, giderek onların bir saldırı silâhı haline dönüşmek yada varlığını borçlu olduğu geniş «emekçi» kitlelerin yükselen demokratik ve ekonomik taleplerinin baskısıyla —ideolojik sapmalarını ve açmazlarını korusa dahi— işçi sınıfı sosyalistleriyle «cephe birliği» etmek ikilemi bugün özellikle Orta ve Batı Avrupa sosyal demokrasilerini derinden derine sarsıyor. Bu temel ikilem, sosyal demokrat partileri, tekellerin ana çıkarları ile işçi sınıfının kısa erimli talepleri arasında manevra yapmaktan ibaret geleneksel politikalarını terketmeye, bu uzlaşmacı, kaypak ve zigzaglı politika yerine «daha net tercihlere» yönelmeye zorluyor.

Dünya sosyalist sistemi ve uluslararası işçi sınıfı hareketi de bu gelişmeleri gözönüne almış ve sosyal demokrasiye ilişkin politikasında yeni «taktik» değişmeler yapmıştır. «1969 Uluslararası toplantısında belirlenen çizgiye uygun olarak, SBKP, ideoloji ve devrimci prensiplerinden hiç bir taviz vermeksizin, gerek barış ve demokrasi, gerekse sosyalizm uğruna verilen mücadelede, sosyal demokrasiyle işbirliğini geliştirmeye hazırdır» (SBKP 24 Kongresine, Leonid İ. Brejnev tarafından sunulan rapor 1971). Uluslararası işçi hareketi bu hedeflere ulaşabilmek amacıyla sosyal demokrat hareketin anti-tekelci potansiyelinden yararlanmaya, sosyal demokrasiyi işçi sınıfı hareketinin asgarî programı hedefleri içinde ortak mücadeleye, cephe birliğine çağırmaya yönelik bir siyaset izlemektedir. Nitekim d'Estaigne'nin küçük bir oy farkı ile devlet başkanı olduğu Fransız seçimlerinde, Fransız Komünist Partisi ile Fransız Sosyalist Partisinin oluşturduğu cephe, bu politikanın başarısının kanıtı, «mümkünlüğünün» belgesidir.

Ancak sosyal demokrasideki bu gelişmeleri abartmamak, onun temeli marksizmin reddine, emperyalizm olgusunun tahrifine, devrimci teorinin pratik gereklerini inkâra dayanan köklerinin varlığını ve etkisini bugün —hem de daha da serpilip gelişerek— halâ koruduğunu gözden uzak tutmamak zorundayız. Sosyal demokrasinin bugün yeni yorumlar(!) ve katkılarla(!) zenginleşen sınıf işbirliği ideolojisi bilimsel sosyalizm'le temelden ayrılmaktadır ve varlığını buna borçludur.

İşçi sınıfı sosyalistleri, çözümlemelerini, dünya'da sosyalizmin zaferlerine, emperyalist-kapitalizmin gelişmesinin diyalektik sonuçlarına dayandırırlar. Ama sosyal demokrasiye karşı politikada evrensel geçerliği olan değişmez bir model önerilemez. Devrimci mücadelenin yaşanmakta olan aşaması ve bunun gerektirdiği ittifaklar politikası her ülkenin özgül şartlarında tayin edilir. Nitekim sosyal demokratlarla anti-tekelci bir koalisyon oluşturma, ülkenin bütün ilerici ve demokratik güçlerini, bu anti-tekelci koalisyonun tabanı içine alma politikası sanayileşmiş ülkelerde uygulanan bir politikadır. Bilimsel sosyalizm Orta ve Batı Avrupa'da bu stratejiyi 1960'lardan sonra uygulamaya sokmuş ve gelişen mücadele içinde yeni taktiklerle donatmıştır. Geri kalmış ve sanayileşmekte olan ülkelerdeki sosyal demokrat harekete karşı, işçi sınıfı sosyalistlerinin politikası, yukarıda işaret ettiğimiz politikadan farklılaşmalar göstermektedir ve bu bir başka yazının konusudur. Özellikle gelecek haftalarda ele alacağımız «Türkiye'de sosyal demokrasi ve CHP» konulu yazılarla bunun üzerinde durulacaktır.

Bugün sosyal demokrasiye karşı ideolojik mücadeleyi asla bir kenara bırakmaksızın kitlelerin temel demokratik hareketlerinin başarısı, emperyalizme karşı yeni mevziler kazanmanın, tekellerin gücünü kırmanın bir gereği olarak sosyal demokrasi ile —sınırlı alanlarda da olsa— ittifaklar içine giren bilimsel sosyalizm, elbette bu tutumunu bir taviz, sosyal demokrat ideolojiye bir yakınlaşma olarak görmemektedir. Derin değişiklikler geçirmiş durumların somut tahlilinden çıkan bir politikadır burada söz konusu olan.

1910'larda yeryüzünün ilk sosyalist devrimini yaratma savaşı veren uluslararası işçi hareketinin politikası ile Dünya'nın üçte birinde sosyalizmin bayrağının dalgalandığı, emperyalist-kapitalist sistemin, genişleme değil «mevcudu muhafaza» yolunda umutsuz bir mücadeleye giriştiği, emperyalist metropoller arasındaki derinleşen iç çelişkilerin sistemi kemirdiği bir dönem yaşıyoruz. Ve bu dönemde bütün demokratik kazanımlar, anti-tekel koalisyonlar, termonükleer bir savaştan insanlığı ve onun hazinelerini korumaya yönelik evrensel barış politikası emperyalizmi kendine özgü çelişkilerin kalın duvarları arasına hapsetmeyi amaçlamakta ve bunu başarmaktadır da.

İşte bilimsel sosyalistlerin, Dünya işçi sınıfı hareketinin, sosyal demokrasiye karşı izlediği politikanın temel gerekleri ve gerekçeleri bunlardır.

Ve elbette, onun eninde sonunda bir burjuva ideolojisi olduğunu, marksizm-leninizme tarihi bir ihanetin damgasını alnında taşıdığını ve özünde işçi sınıfının devrimci ideolojisiyle en küçük bir «özdeşlik» taşımadığını bir an bile unutmaksızın ve işçi sınıfı mücadelesinin bağımsızığını asla terketmeksizin.

Nitekim, uluslararası işçi hareketinin program belgeleri bu konuda şunları yazıyor:

«... İşçi sınıfının, tekelci burjuva diktatörlüğüne karşı demokrasi alternatifi için savaşırken, müttefik kazanmak, onları güçlü bir anti-monopolist blok içinde birleştirmek ve nihai olarak da sosyalist devrimi barışçı veya barışçı olmayan araçlarla gerçekleştirmek, zorunda olması ve olacağıdır..»

PDA çizgisinin anatomisi

Geçen yazıda, PDA çizgisinin Millî Demokratik Devrim hareketinin içinden nasıl doğduğunu ve ilk zigzaglı gelişmelerden sonra nasıl birden «Mao'culuğa» çarkettiğini kısaca göstermeye çalıştık. Bu yazıda, PDA çizgisini, özünde işçi sınıfı düşmanı bir provokasyon çizgisi haline getiren temel sapmaları ve olumsuzlukları sıralayarak dün olduğu gibi bugün de, sosyalist hareket içindeki zararlarını, hareket içine attığı zararlı tohumları daha yakından göreceğiz.

Bu sapmaları ve olumsuzlukların kaynağını, 1969 sonu ve 1970 boyunca, Türkiye sosyalist hareketinin içinde bulunduğu genel durumda ve bu ortamın PDA sapık çizgisinin gelişmesine yardımcı olacak bazı şartlarında aramak mümkündür. Geçen yazıda bu konuya kısaca değinilmiştir. Bunun ötesinde, PDA çizgisini bütün sapma ve olumsuzluklarıyla var eden,, temel etkenler, şüphesiz ki, sosyalist hareket içinde küçük burjuva etkilerinin sürmesi ve gerek geçmişte gerekse günümüzde, PDA kadrolarının, diğer bütün çizgilere oranla sınıf kökeni bakımından işçi sınıfına ve emekçi kitlelere en uzak oluşlarıdır. Başka türlü söyleyecek olursak, PDA hareketinde, gerek lider olarak yer alanların çok büyük bir bölümü, gerekse hareketlerini ve görüşlerini yaygınlaştırmaya çalıştıkları çevreler, küçük burjuva ve büyük ölçüde burjuva kökenlidir. PDA'nın elebaşılarının ve önde gelen kadrolarının büyük bir bölümünün Türkiye'nin burjuva ailelerinden gelen kişilerden oluşması dün olduğu gibi bugün de tesadüf değildir.

Bunlara ek olarak PDA çizgisinin doğuşunda ve bugüne kadar gelişinde kariyerizmin ve benzeri küçük-burjuva hastalıklarının payı da azımsanmamalıdır.

Dünyanın pekçok yerinde, devrimini yapmamış ülkelerde, benzeri goşist grupçukların da ortak hastalığı olan burjuva-küçük burjuva sınıf kökeninin ağırlığı, kariyerizm, bunların hem sonucu hem de pekiştiricisi olan işçi sınıfına inançsızlık, PDA çizgisinin bariz vasıflarıdır. Bütün bunlara, yine bu temellerden bağımsız sayılamayacak olan «taklitçilik» veya «şablonculuk» da mutlaka eklenmelidir. Böylece, Türkiye'nin somut durumunun somut tahliliyle asla ilgisi olmayan bir şablon, çizginin bütün küçük burjuva hastalıklarıyla ve burjuva sınıf kökeninin tortularıyla malûl olarak, Türkiye'ye yerleştirilmeye çalışılır ve sonunda kaçınılmaz nokta ya yani provokasyona varır.

Şimdi, PDA çizgisinin ana hatlarını, anatomisini görmeye çalışalım:

PDA, işçi sınıfı bilimini saptırır

PDA çizgisi, işçi sınıfının bilimini, sosyalizmi, sosyalist pratiğin pekçok temel kavramını saptırır. Kendi sübjektif amacı ve grupsal çıkar uğruna, Türkiye'nin somut durumunun tahlilinde keyfî ve sorumsuz görüşler ileri sürmekten kaçınmaz. İşçi sınıfının bilimi ışığında Türkiye'nin yapısı inceleneceği ve tesbit edileceği yerde, kariyerist amaçlarla benimsenmiş «şablon», taklitçi bir şekilde topluma uygulanır ve toplumun yapısı bu şablona uydurulmaya çalışılır. Kısaca, «bilimsizlik», işçi sınıfının biliminden yoksunluk, PDA çizgisinin temel özelliğidir.

Zaman zaman yerli yersiz kullandıkları alıntılara, keskin lâflara rağmen, PDA çizgisinin işçi sınıfının biliminden uzaklığı, bilimsizliği somutta şöyle yansımaktadır:

PDA'cı çizginin belkemiği yoktur. Bir söylenenin ve en şiddetli şekilde savunulan bir görüşün ertesi gün değiştirilmesi, daha sonra yeniden değiştirilmesi, yeniden eski görüşe dönülmesi, yada yepyeni bir görüş icad edilmesi PDA çizgisinin adeta «şanı»ndandır. Üstelik bütün bunlar olup biterken, bilimsizliğin, kararsızlığın, kaypaklığın adı «ideolojik arınma» olarak konulabilmektedir.

PDA çizgisinin bilimsizliği, kendisini Türkiye tahlillerinde hemen gösterir. Türkiye'ye hiç benzemeyen bir ülkenin, Çin'in yapısal tahlillerinin ve bu tahlillerden çıkan sonuçların Türkiye'ye aynen uygulanmasındaki kör şablonculuk açıktır. Ege'nin, Akdeniz'in kapitalist tarım işletmelerinde bile feodalite aramayı hâlâ elden bırakmayan PDA ideologları, Türkiye'yi, yuvarlak bir yarı-feodal, yarı-sömürge yapı içine hapsederler.

Yine aynı bilimsizlik, papağan misali kof sloganculukta da kendini gösterir. Sosyalizmin biliminin, somut durumun somut tahlilinin olmadığı yerde, sloganlarla durum idare edilmeye, kadrolar diri tutulmaya çalışılır. Ve bu kof sloganculuk içinde, işçi sınıfının biliminden ve gerçeklerden büsbütün uzaklaşılır.

O zaman da önerilen taktikler ve strateji bütünüyle yanlış ve provokasyona açık olmaktan öteye geçemez.

İşçi sınıfına inançsızlık

Yukarıda belirttiğimiz bilimsizliğin ve ideolojik tutarsızlığın ötesinde, İŞÇİ SINIFINA İNANÇSIZLIK yatmaktadır. PDA çizgisi, hiç bir zaman işçi sınıfına inanmamıştır ve inanmayacaktır. Temsil ettikleri zümresel ve-ya grupsal çıkarlar, onları tüm laf ebeliklerine rağmen işçi sınıfı düşmanı ve hatta karşısına düşürmektedir.

PDA'cılık, işçi sınıfına inançsızlığın bir sonucu olarak, işçi sınıfı devrimine de inanmaz. Devrim lafazanlığını en fazla diline pelesenk eden grup olmasına rağmen, onlar için devrim, soyut bir kavramdır. Devrimin sınıfsal muhtevası asla işçi sınıfına dayanmaz. Onların düşledikleri devrim, «kendi devrimleridir». Ve bu devrim kavramı da elbette işçi sınıfının öncülüğünde halkın devrimi değil, dar bir burjuva ve küçük burjuva grupçuluğunun sübjektif eylemidir.

PDA'cılar, işçi sınıfına inanmadığından, grupsal çıkar gütmenin, kariyerist ve hastalıklı davranışların bir sonucu olarak, küçük burjuva ve hatta büyük burjuva kadroları içinden parsa toplamağa, adam kazanmağa çalışırlar. Bu dönemde, yani devrimci bir anın çok büyük bir oranın PDA'cılığı seçmesi bir tesadüf değildir.

PDA'cılığın ileri sürdüğü köylü devrimciliği de, aslında bir burjuva popülizminden başka bir şey değildir. Tarihte pek çok burjuva ve aristokrat köylü devrimciliği, köye popülizmi, deyince de elbette köylü romantizmi getir.

PDA çizgisinin işçi sınıfına inançsızlığı, dünya işçi sınıfına, dünya işçi sınıfı hareketine inançsızlıktan başlar, ünlü köylülük teorilerine, devrimin kırlardan şehirlere doğru gelişeceğine ve lâfta işçi sınıfı öncülüğünü dile getirdikleri zaman bile köylülüğü devrimin temel gücü saymalarına, köylü devrimi önerilerine kadar varır. Bu, bir yandan şablonculuk tutumlarının olduğu kadar, asıl işçi sınıfına inançsızlıklarının sonucudur.

PDA'nın provokatif çalışma tarzı

Özellikle şehir küçük burjuva kitlelerinde güçlenmeyi seçen PDA'cılık kendisine provokatif çalışma tarzını seçmiştir. Gençliğin dinamizmini ve anti-emperyalist, anti-faşist heyecanını sömürmek; gençliği işçi sınıfına ve işçi sınıfının kollektif disiplinine değil, kendi «kesikli» disiplinlerine çekmek için «kesiklik» yapmayı, «keskin laf ebeliği» ile parsa toplamayı meslek edinmiştir. Özellikle 1970 yazından beri daha dönemin taktik hedeflerini ve şiarlarını aşan keskin sloganları kullanarak «güç lafazanlığı» sağlamışlardır.

PDA ideologunun, gerçekte pasifist fakat lafta keskin tavırlarla «sulkeş» yapma, kariyerizm tutkusunu gidermeye çabaları dün olduğu gibi bugün de, açıkça gözlenebilir... Örneğin 12 Mart öncesinde en keskin sloganları ve parolalarını atan PDA ideologları, attıkları sloganlara uygun davranmamışlar ve bu yüzden savunulan görüşlerin etkisinde kalmış ve bunlara inanan isteyen samimi unsurlar, onların yanından ayrılmış, savundukları şey uygulamaya geçmişlerdir.

PDA çizgisi, 1974 sonlarına doğru yeniden başladıkları, yayınlarda aynı laf ebeliğini, sürdürmüş aynı provokasyon tezgâhını bu kez biraz değişik terimlerle kurmuş; «Proletarya Diktatörlüğü», «Burjuvazinin Üst Yapı Kurumlarının Parçalanması» gibi devrim anının sloganlarını ile sürmüş Demokratik Özgürlükler için mücadele eden işçi sınıfı sosyalistlerine «Demokrasinin sınırlarının genişletilmesi için mücadele ettikleri» dolayı sövmeye ve bazı genç ve heyecanlı unsurları arasında parsa toplamaya çalışmaktadır.

PDA'nın provokatif çalışma biçiminin en belirgin özelliklerinden biri «devrim dönemi» «devrim anı» ayrımını yapmadan, devrim dönemini, de, yani örgütlenme, güçlenme, dönemin devrim anına eşitlemesi, devrim anına ait çalışma yöntemlerini kullanmaktır.

Bu işe kuru «keskinlik» olmakta öteye asla geçememek...

PDA'cılık, bütün geçmişi boyunca, hedef şaşırtmayı keskin devrimcilik sanmıştır.

Bugün de aynı tutum içindedir. Örgütlenme, özellikle, işçi sınıfının örgütlenmesi, yoksul köylü liderleriyle devrimci gençlik liderlerinin ve sosyalist aydınların işçi sınıfı potası ve örgütlenmesi içinde, işçi sınıfının üstün kollektivitesine merkezi siyasi otoritesine ulaşması ve siyasi, demokratik özgürlüklerin elde edilmesi, faşizmin geriletilmesi için mücadele etmemiz gereken, ve çalışmalarımızı, ajitasyonunuzu şiarlarımızı bu temel taktik üzerine kurmamız gereken bu dönemde, PDA'cılık yeniden hedef şaşırtma, girişimi içindedir. Teoride zaten pek iyi bilinen, kitaplarda defalarca yazılı olan ve herkesin rahatlıkla açıp okuyabileceği birtakım bilimsel genel doğruları ajitasyon olarak ortaya sürmektedir.

Parolalar işçi sınıfının iktidar stratejisi içinde, belirli dönemlerde uyguladıkları taktiklere ve taktik içindeki taktiklere göre atılır. Yoksa bütün yol boyunca kullanılacak ve bir kısmı ayrı ayrı dönemlerin ayrı ayrı temel taktiklerine ve taktik içindeki taktiklerine uygun olan ayrı ayrı şartlarda atıldığı zaman, geçerlik ve gerçeklik taşıyan tüm şiarları ve ajitasyon uygulamalarını hepsi birden bir torbaya doldurup kitlelere ve sempatizanlara, hatta kadrolara sunmak, en hafif deyimle provokasyondur. Bir grupçuğun bugün çıkıp Proletarya Diktatörlüğü sloganını atması kendisini tatminden öteye gidemez. Lenin bu şiarı 1917 Şubat devriminden ve Temmuz ayaklanmalarından sonra, ancak Ağustos ayında atmış, «Bütün İktidar Sovyetlere» sloganının bilimsel muhtevasını ancak o zaman doldurmuştur

Gene, Mao Zedung'u okursak Çin halkı 1929'dan beri sıcak mücadele vermesine rağmen ve bilfiil kurtarılmış bölgeler yoluyla iktidarı parça parça ele geçirme yolunu izlemesinerağmen, bu süreç için de ortaya atılan sloganlar. Dönemin taktiklerine uygun sloganlardır. Örneğin Mao, ne ati-emperyalist savaştan önce ne de Japon savaşı sırasında Hak Demokratik Diktatörlüğü şiarına atmamış, ancak Japon emperyalistleri yenilgiye uğratılıp çekildikten sonra ve iktidar hesaplaşması Çin Halkıyla gerici Çan Kay Şek Ordusu arasında yoğunlaştığı dönemde bu konuyu ele almıştır.

PDA'cıların lafazanlığından, bilimsizliğinden işçi sınıfına inançsızlığından ve ideologkligin oportünizminden, kariyerizminden doğan bu provokatif çalışma biçimlerine, evrim ve devrim anını karıştıran tutumlarına somut bir örnek verelim: Bugün işçi sınıfımız örgütlenme ve ekonomik ve siyasi özgürlükleri elde etme mücadelesi vermektedir. PDA'cılar ise «Demokrasi mücadelesi»nin ancak bir «Devrim» meselesi olduğunu ileri sürmüşler, «demokrasinin sınırlarının genişletilmesi için verdiğimiz güncel demokratik mücadeleyi küçümceyerek revizyonizm şeklinde nitelemişlerdir.

Bunun hemen ardından, TSİP'in başlattığı ve kitlelere mal olmasında önemli payı bulunan Referandum kampanyasının başarı kazanması, kitlelere ve tüm demokratik kamuoyuna malolması ve adeta bir baskı unsuru haline gelerek pek çok iş mahkemesini referandum kararına zorlamasının somut sonuçlarını görünce, eski «akrobatlık»ları ile meseleye sahip çıkmak isteyerek, referandum kampanyasının öncülüğüne heveslenmişlerdir.

Gene siyasi özgürlükler uğruna verilen mücadeleyi küçümseyen, demokrasinin sınırlarının genişletilmesi konusunu alaya almaya, revizyonizm diye nitelemeye kalkışan PDA'cılar, Aydınlık Dergisine baskılar başlayınca büyük bir reklâm kampanyasına girişerek imza toplamağa başlamışlar,kanunlardan ve anayasadan dem vurarak, maddeler göstererek, bugünkü son derece kısıtlı demokrasinin uygulanmayan birtakım ilkelerinin uygulanmasını istemişler, yani siyasal ve demokratik özgürlükler, haklar için mücadele etmişlerdir. Hatta değil uygulanmayan haklar elde etmek, bugün yasalarda varolan ama burjuvazi tarafından uygulanmayan haklar için bile mücadele etmişlerdir.

Somut olayların acıma bilmez gerçekliğinin dayattığı bu durum, kendi yanlış slogan ve çizgileriyle de çelişki halindedir.Böylece demokratik özgürlükler için mücadeleyi küçükseyen PDA keskinliği, gerçekte, kitlelerin demokratik mücadelesini pasifize etmeye çalışan, demokratik mücadelenin sosyalist mücadeleden ayrı düşünelemeyeceğini ve aradaki diyalektik bağı gözönüne almayan passifist bir tutumdur... Hele hele bu pasifizm, lafta alabildiğine keskinliği körüklüyorsa ve yapılan iş, örnekleri son günlerde görüldüğü gibi provokasyondan başka birşey değildir.

PDA ideologları ve elebaşıları provakatif çalışma tarzlarının yol açtığı gelişmeleri de, her zamanki mantıklarıyla «en devrimci biz olduğumuz için başımıza bu işler geliyor» şeklinde yorumlayabilirler. Gencecik, bilinçsiz, heyecanlı kadrolarına yutturmaya çalışabilirler. Ancak, burjuvainin en şiddetli baskısının en doğru devrimci çizgi üzerinde olduğu gürüşü, gerçeklerden soyutlandığında, anarşist bir görüştür.

Örneğin, 1900 lerde en şiddetli despotizm RSDİP ve bolşevikler üzerinde değil, bir sapma çizgisi olan ve zamanla karşı-devrime kadar varan SR'ler üzerindeydi. Kaldı ki PDA'cılık hiç bir zaman SR'lerin yiğitliğinin zerresini bile göstermemiş, sırf sözde keskinlik yaptığı için veya iş yapıyorum diye birtakım provokatif çalışmaları tezgâhladığı için, kendisini «en devrimci» ilân etmiştir

PDA çizigisinin kitlelerden kopukluğu

PDA'cılar, kitlelerden halktan bol bol sözederler. Ama kendileri kitlelere inanmazlar. Emekçi halkla kitlelerle en az ilişki kurabilen, uyanmış emekçilerin en fazla reddettikleri sol çizgi PDA'cılıktır.

Gerek entellektüel çalışma biçimleri, gerekse kitleler içindeki tutum ve davranışları, onları hemen açığı çıkarır ve kitlelerin antipatisini üzerlerine toplar. Yayınlar baştan aşağı Anadolu'nun bir çok kasabasından veya köyünden, fabrikasından geldiği ileri sürülen mektuplarla doludur. Fakat herkesin de dikkat edeceği gibi, o mektuplarda ya buram buram entellektüel bir üslüp vardır, ya da birtakım popülist köy romancılarının abartmalı bir biçimde verdiği, gerçekte hiç bir köyde konuşulmayan, birtakım zorlama ve süsleme halk deyimleriyle dolu satırlar bulunmaktadır. Büyük çoğunluğu dergi yazıhanelerinde kaleme alınan bu mektupları kitle ilişkileri diye yutturmaya çalışmak, PDA elebaşıları nın bezirganlığından başka bir şey değildir. PDA çizgisi dün olduğu gibi bugün ve yarın da, kitlelerden kopuk kalmaya, tecrit durumundan kurtulamamaya mahkrmdur.

PDA'cılık değil emekçi kitleleri içinde, parsa toplamaya uğraştıkları gençlik alanında da büyük ölçüde revaç ve yaygınlık bulmamıştır. Gençliği kazanmak için «gençlik dalkavukluğu» yapmasına rağmen, işçi sınıfıyla gençliğin mücalelesinin kaynaştırılması aynı doğrultuya ve merkezi öncülüğe kazandırılması dönemini yaşadığımız bu aşamada «Gençlik Devrim İstiyor,» diyerek ama bu devrimin gençliğin değil, işçi sınıfının ve emekçi halkın devrimi olacağını göstermeden, işçi sınıfı ile gençlik arasındaki bağların kurulması, gençlikiçinde işçi sınıfı öncülüğünün gerçekleştirilmesi için gerekli yolları ve çalışmaları gösterme den atılan bu oportünistçe devrim çığlıkları gençliği kandıramamıştır. Gençliğin dalkavukluğu değil, işçi sınıfı rehberliğine ihtiyacı vardır.

İyi niyetli ve körü körüne inanmış kadroları değilse bile PDA elebaşıları, yıllanmış kariyerist ideologları, işçi sınıfı ahlâkının da dışında ve karşısındadırlar. Kendi grupsal çıkarları için her türlü dedikodu ve tezvirat, her türlü oportünizmi ve makyavelizmi pervasızca uygulayan, tahrifçiliği, kulisçiliği politik ahlâksızlığı kandırmacılığı ve «suçla bağlama» gibi pek çok burjuva-bezirgan metotlarını genel devrimci hareket içine sokmaya çalışan bu çizgi dünkü yöntemlerine yine devam etmektedir.

Değil işçi sınıfı ahlâkından ve dürüstlüğünden belirli bir burjuva siyasal ahlâkından bile uzak olan PDA'cılığın bu karakterini, attıkları her adımda teşhir etmek, tüm sosyalistlerin ve özellikle işçi sınıfı sosyalistlerinin görevidir.

Bütün bu olumsuzlukların ve sapmaların üstünde, PDA'cılık, dünya sosyalist sistemine ve uluslararası işçi sınıfı hareketine söverek, Türkiye'de, Komünizmle Mücadele Dernekleriyle paralel sloganlarla bu görüşlerin yaygınlaşmasını sağlayarak faaliyet göstermektedir.

PDA'cılar, işçi sınıfının iktidarda olduğu 17 devrimini gerçekleştirmiş, Sovyetler Birliği'ni «emperyalist güç» diye gösteren yanlış görüşler ve asılsız, gayri ciddî ithamları Türkiye'ye yayarak, ister istemez. farklı açıdan da olsa, Türkiye'de hakim güçlerin paraleline düşmektedirler. «Süper devlet» teorileriyle, dünyanın iki emperyalist ülke tarafından paylaşıldığını ileri süren görüşleri, Kıbrıs meselesinden, Orta - Doğu meselesine ve tüm dünya olaylarının yorumuna kadar bu kara gözlükleri takınan PDA'cılar, ne denli «sol»cu olurlarsa olsunlar en azgın sermaye kesimleri ve emperyalist mihraklara yönetildiği açıkça bilinen Komünizmle Mücadele Dernekleri'nin soldaki şubesi durumundadırlar.

Kimlerce çıkarıldığı bilinen Yeniden Millî Mücadele dergisi, büyük bir zevkle, SSCB iktidarı için, altını çize çize PDA'cıların da terimi olan «Yeni Çarlar» terimini kullanmaktadır. PDA'cılar işi, SSCB'de işçilerin, köylülerin ve farklı milliyetlerin «tekelci burjuva despotizmi altında ezildiklerini söyleyecek kadar ileri götürebilmektedirler. Sol adına yola çıkan bu görüşleri, Ülkü Ocaklarından, Devlet veya Yeniden Millî Mücadele dergilerine kadar tüm egemen sınıf kuruluşlarının örgüt ve yayınlarıyla «görüşbirliği» içindedir. Ve en kötüsü PDA'cılar, arada sırada yakalarına yapıştıkları bir işçiyle, köylüyle konuşurken «Amerika da, Rusya da halkımızın

SOSYALİZMİN TEMEL KAVRAMLARI

SERMAYE VE ARTI - DEGER

Kapitalistlerin işçi sınıfını sömürmelerinin, işçilerin fazla çalışmalarını kapitalist üretim ilişkileri şartları altında artı-değer şeklinde kendilerine mal etmeyle gerçekleştiğini görmüştük. İşçilerin fazla-çalışmalarının fazla emeklerinin artı-değere dönüşmesi, kendilerine yetenden fazlasını ya da başka türlü dersek, işgüçlerinin karşılığı olan ücret (işgücünün) (değeri) ten daha fazla değere sahip mal üretebilme yeteneklerinden kaynaklanıyordu ve bu özellik, insan işgücünü bütün diğer mallardan ayırteden temel bir özellikti. Öte yandan bu insan emeğinin yarattığı artı - değer, patrona ait olan sermayenin değerlenmesini, değer kazanmasını sağlıyordu. Kapitalist, kendi mülkiyetindeki sermayeyi (kapitali), işçinin emeği ile, sahip olduğu değerden daha fazla değer doğurabileceğini bildiği için, üretime sokmaya, bunun için fabrika açmakta ve işçi alıştırmaktadır.

Sermaye deyince akla ilk başta hep para gelir. Halbuki biz daha önce paranın yalnızca değerlerin bir ifadesi olduğunu görmüştük. Kapitalizmde sermaye, genel olarak üretim araçları-binalar, makineler, aletler, ham maddeler ve diğer maddelerdir. Bütün bunlar belli değerlere sahip olan nesnelerdir. Bu değerler toplamı kapitalistin sermayesini meydana getirir. Ama her değere sahip nesne sermaye olmaz. Birşeyin sermaye olabilmesi için, ücretli işçilerin sömürülmesinde, artı-değer yaratmalarında araç olarak kullanılması gerekir. Marks şöyle diyordu: «Sermaye... ücretli emeği, ücretli emek de sermayeyi şart koşar... Sermaye ve ücretli emek bir ve aynı ilişkinin iki yönüdür.»

Sermaye herhangi bir nesne değildir. Tersine, tarihi bakımdan belirli bir sosyo-ekonomik biçimlenmeye özgü ve belli bir nesne içinde billurlaşmış olan ve bu nesneye özgül bir toplumsal karakter veren bir üretim ilişkisidir. Belli nesneler, bunlar ancak kapitalist üretim tarzı şartlarında, işçilerin artı - değer üretmesine ve böylece sömürülmelerine, hizmet ediyorlarsa, sermaye olurlar. Sermayede kapitalistler ile işçiler arasındaki temel ilişki, işçilerin sömürülmesi ilişkisi ifade edilir. Bu yüzden, kapitalist toplumda sermayenin genel olarak ücretli işçilerin sömürülmesi ile artı-değer getiren bir değer toplamı olduğu söylenebilir.

Kapitalistin üretime soktuğu sermaye, fabrikasının binaları, makineler, hammaddeler, aletler vb. dir. Ama bunlar belli bir değer toplamıdır ve kapitalist, bu değer toplamını, önceden gerçekleştirdiği artı-değer sömürüsü ile biriktirmiştir. Kendisi üretimde bulunmadığı için hiçbir zaman değer yaratamaz, bu yüzden de elinde bulundurduğu, mülkiyetine sahip olduğu bütün değerler, eskiden gerçekleştirdiği sömürünün sonuçlarıdır. O, bunları mallara tahvil etmiş, üretim araçları haline getirmiştir ve şimdi bunları üretime, yani işçilerin değer yaratmalarına yardımcı olmak üzere onların kullanımına sokmakta ve bu yeni yaratılacak değerlere el koymaya, yeni sermaye, ancak artı-değer üretiminde kullanılan nesnelerdir. Bunmayi, ancak artı-değer üretiminde kullanılan nesnelerdir. Bunların mülkiyeti kapitaliste ait olduğu için, bunların yardımıyla işçinin ürettiği malların mülkiyeti de kapitaliste geçmekte ve sermayi malları, kendi varlıklarında bizzat kapitalist ile işçi arasındaki üretim ilişkisini dile getirmekte, göstirmektedirler.

Değişmeyen ve Değişen Sermaye

Kapitalistlerin üretime soktukları sermaye genel olarak ikiye ayrılır. Bunun bir kısmı makinelere, aletlere, hammaddelere, yakıtlara, bina ve tesislere yani üretim araçlarına yatırılmıştır. Diğer kısmı ise işgücü satın almada, yani işçilerin ücretlerini ödemede kullanılır. Sermayenin bu farklı iki kısmı artı-değer üretimi sürecinde tamamen farklı roller oynarlar.

Üretim araçlarının, üretim sürecinde kendi değerlerini yeni yaratılan mallara aynen geçirirler ve yeni bir değer yaratmazlar. Bu yüzden sermayenin bu bölümüne, Marks, değişmeyen sermaye demiştir. Eğer bir malın üretilmesinde belli miktarda hammadde tüketiliyor ve makine ve aletler belli ölçülerde aşınıyorsa, bu, yeni malda tüketilen hammaddelerin ve aşınan makinelerin değeri kadar değer yeni mala aktarılmış demektir. Üretim araçları hiçbir değer yaratamazlar, ancak kendi değelerini yeni ürünlere aktarırlar. Bu yüzden, bunların değeri değişmez ve sermayenin bu kısmına değişmeyen sermaye denir.

Öte yandan sermayenin diğer kısmı, işgücü satın almada kullanılan kısmı, önceden gördüğümüz gibi, üretim sürecinde değişir. Çünkü işgücünün tüketilmesi sürecinde, ücretli işçiler işgüçlerinin satın alınmasında harcanan değerden daha fazla bir değer yaratmakta, üretmektedirler. İşçinin aldığı ücret yarattığı değerden her zaman daha azdır. İşte bu yüzden Marks, sermayenin bu kısmına değişen sermaye demiştir. Bu ayırımı ilk kez ortaya koyarak Marks, kapitalist sömürünün özünü açıklıyordu. İşgücü kendi değerinden fazla değer yaratır ve bu fazla değer kapitaliste geçer. Sömürü budur.

İşçi, üretim sürecinde yalnızca ürettiği mala kendi işgücüyle yeni fazla değer vermekle kalmaz, aynı zamanda üretim araçlarında maddeleşmiş olan eski değerleri de yeni mala aktarır. Bu durumun önemi en çok üretimin kesildiği anlarda anlaşılabilir. Üretim durduğunda, örneğin bir grevde, kapitalist çaresizdir. Milyonlarca lira kıymetindeki sermayesi hiç bir işe yaramaz. Sermaye istediği kadar değerli olsun, işgücü eksik olduğu için sermayenin içindeki değer, yeni mallara aktarılamamakta, bir işe yaramamaktadır. Üretimin durması uzun sürerse, hammaddeler bozulur, makineler paslanır vs. vs. Görüyoruz ki işgücünün önemi kapitalist için ikilidir, o, kapitaliste hem yeni değerler yaratır, hem de geçmiş sömürülerin yadigârı sermayenin değişmeyen değerini yeni mallara aktarır, ona hayat verir.

Bu durum emeğin ikili karakteri ile açıklanır. İşçinin emeği aynı anda hem somut, hem de soyut emek olarak harcanmaktadır. Emek, somut emek olarak kullanım değerleri yaratmakta ve bu arada değişmeyen sermayenin unsurlarının değerini yeni ürüne aktarmaktadır. Öte yandan emek, soyut emek olarak değer yaratmakta, ürüne yeni değerler eklemektedir.

Marks'ın eserlerinde değişmeyen sermaye (c), değişen sermaye (v) ve artı değer (m) harfleriyle gösterilmektedir. Ekonomi politik araştırmalarında bütün Marksistler bu kısaltmaları kullanırlar.

Artı-Değer Oranı

Bir kapitalist işçileri ne kadar sömürmektedir? El koyduğu artı-değer miktarı ne kadardır ve en önemlisi bunun işçilerin ücretlerine olan oranı ne kadardır? Şimdi bunların nasıl hesaplandığına bakalım.

Kapitalistin üretim sürecinin başında ortaya koyduğu sermayeye (k) dersek, bu iki kısma ayrılır ve şöyle bir denklem kurulabilir:

$$k=c+v$$

Sermayeye değişmeyen ve değişen sermayelerin toplamına eşittir. Üretim sürecinde ise artı-değer yaratılmaktadır. Buradan, üretilen malın değerinin şöyle hesaplanması gerekir:

$$c+v+m$$

Yani yeni değer, üretim araçlarının değerinin aynen aktarılmasından (c), ve eklenen yeni değerden meydana gelmektdir. Yeni değer ise bütün harcanan emek kadardır. Bu işçiler tarafından harcanan emeğin bir kısmının karşılığı ödenmiştir (v) ve bir kısmının karşılığı ödenmemiştir, buna artı-değer şeklinde kapitalist tarafından el konmuşur (m).

Artı-değer değişen sermayenin artmasıdır. Bütün sermayenin değil. Bu yüzden artı-değer sömürüsünün oranı tespit edilirken bütün sermaye değil yalnızca değişmeyen sermaye, yani değeri yaratan işgücünün karşılığı olan sermaye alınmalıdır. Artı-değer ile değişmeyen sermaye arasındaki orana artı-değer oranı denir. Bu, (m') ile gösterilir ve şöyle hesaplanır:

$$m'=\frac{m}{v}$$

...

İşçilerin, işgüçlerinin karşılığı olan ücretin değerine eşit miktarda değere sahip ürünleri iş gününün belli bir kısmında üretebildiklerini ve bu süreye gerekli çalışma zamanı dendiğini görgününün uzatılması ve işgücünün üretkenliğinin artırılması, ta, ürettiği ürünler tamamen ona geçmekteydi. Bu yüzden artı - değer oranı, şu şekilde de ifade edilebilir:

$$m'=\frac{\text{fazla çalışma}}{\text{gerekli çalışma}}$$

Sömürüyü artırma yöntemleri

Kapitalistler artı-değer sömürüsünü fazlalaştırmak için bir çok yöntemler uygularlar. Bunlar genel olarak ikiye ayrılır. İşgününün uzatılması ve işgücünün üretkenliğin artırılması.

Artı-değerin artırılmasının en basit yöntemi olan işgününün uzatılmasına kapitalistler fırsat buldukça başvurmuşlardır. Özellikle kapitalizmin ilk gelişme dönemlerinde başvurulan bu yol, işçilerin 14-16 ve çoğu yerde daha fazla saat çalıştırılmaları şeklinde olmuştur. İşçi, ücretinin karşılığı olan değeri gerekli çalışma zamanında ürettiği için, çalıştığı her fazla saatte ürettiği bütün değerler arı-değer olmaktadır. Artı-değer oranı, daha da artmaktadır. Kapitalistlerin bu vahşi yöntemleri işçi sınıfının yıllarsa süren mücadelesi ile bugün birçok ülkede tesirsiz hale getirilmiştir. Uluslararası işçi sınıfı hareketi büyük mücadeleler vererek sekiz saatlik işgününü gerçekleştirmiş ve kapitalistlerin artı-değer sömürüsünü bu yoldan artırma imkânlarına son vermiştir.

Çalışma gününün gerekli çalışma zamanının üzerinde tutulması ile elde edilen artı-değere mutlak artı-değer denir.

Kapitalistlerin artı-değer sömürüsünü arttırmak için başvurdukları ikinci yöntem üretkenliğin arttırılmasıdır. Bu, üretim tekniklerinin ve üretim araçlarının modernleştirilmesi ile sağlanır. Üretkenliğin artması ile malların üretilmesi için daha az emek yerekli olur. Bu ise bir malın içindeki emek miktarının, dolayısiyle de değerinin düşmesi demektir. Malların değerinin, üretkenliğin artmasıyla genel olarak düşmesi demek, aynı zamanda işçilerin temel ihtiyaçlarını karşılayan malların değerlerinin düşmesi demektir. Bu ise, yani ihtiyaç maddelerinin değeri, öte yandan işgücünün değerini belirleyen şeydi. İşgücünün değeri üretilmesi için gerekli emek miktarıyla, yani varolabilmesi için tükettiği malların içindeki emek miktarı ile belirleniyordu. Şimdi malların değeri düşünce bütün malların ve özel olarak işçilerin tükettikleri malların dolayısıyla işgüçlerinin, değeri de düşmektedir. Kapitalist böylece çalışma zamanını arttırmadan, fakat gerekli çalışma zamanını azaltarak (çünkü şimdi işgücünün karşılığı kadar mal daha az zamanda üretilmektedir) artı-değer miktarını arttırmaktadır.

Örneğin sekiz saatlik işgücünün dört saati gerekli çalışma, dört saati fazla çalışma ise, burada artı-değer oranı yüzde yüzdür. Üretim şartlarının modernleştirilmesi, üretkenliğin artmasıyla gerekli çalışma süresi iki saate indirilirse, fazla çalışma zamanı, yani içinde üretilen malların kapitaliste kaldığı zaman, altı saate çıkar. Sömürü oranı da böylece 6/2'ye yani yüzde üç yüze çıkar.

Artı-değer oranının bu şekilde arttırılmasıyla elde edilen artı-değere nisbî artı-değer denir.

Üretimin modernleşmesi, işgücünün üretkenliğinin artması özünde olumlu bir şeydir. Fakat bu, kapitalist üretim şartlarında gerçekleştirildiğinde ancak işçilerin daha fazla sömürülmesine yol açmaktadır. Bu durum kapitalist üretim ilişkilerinin insanlığın gelişmesini nasıl engellediğini, olumlu olguları bile nasıl olumsuz bir hâle, insanlığın gelişmesine düşman bir şekle soktuğunu, bir kere daha göstermektedir.

Gelecek yazımızda kapitalizmin temel çelişkisini inceleyeceğiz.

14 Mart, bilimsel sosyalizmin en büyük ustası ve kurucusu Karl Marks'ın ölüm günüdür. Karl Marks, 1883 yılının 14 Mart'ında, her anı bilime ve devrime adanmış bir ömrü sona erdirdi. Karl Marks'ı, Lenin'in Marks'ın biyografisini çizdiği bir yazısıyla anıyoruz

Karl Marks'ın kısa biyografisi

V.İ. Lenin

KARL MARKS (1818 - 1883)

Karl Marks, 5 Mayıs 1818'de (yeni tarihle) Prusya'nın Ren bölgesindeki Trier kentinde doğdu. Babası avukattı, Yahudiydi ve 1824'de Protestanlığı kabul etmişti. Ailesinin halı vakti yerindeydi, kültürlüydüler ama devrimci değillerdi. Trier'deki Jimnazyumdan mezun olduktan sonra Marks önce Bonn'da, sonra Berlin'de üniversiteye gitti ve tarihle felsefeye ağırlık tanıyarak hukuk okudu. 1841'de Epikür'ün felsefesi üzerine bir doktora tezi vererek üniversite çalışmalarını bitirdi. O sıralarda Marks, düşünceleri açısından Hegelci idealistti. Berlin'de Hegel'in felsefesinden ateist ve devrimci sonuçlar çıkarmaya çalışan Bruno Bauer ve diğerlerinin «Sol Hegelciler» grubuna dahildi.

Mezuniyetinden sonra Marks, profesör olmayı ümid ederek Bonn'a taşındı. Ne var ki, Ludwig Feuerbach'ı 1832 de kürsüsünden eden, 1836 da üniversiteye dönmesine izin vermeyi reddeden, ve 1841 de genç profesör Bruno Bauer'in Bonn'da konferans vermesini yasaklayan gerici hükümet politikası, Marks'ın akademik kariyer düşüncelerinden vazgeçmesine yol açtı. Sol Hegelci görüşler o sırada Almanya'da hızla yayılıyordu. Ludwig Feuerbach özellikle 1836 dan sonra dini felsefeyi eleştirmeye ve materyalizme dönmeye başladı. Bu, 1841 den sonra felsefesinin ağırlık noktası haline geldi. (Hristiyanlığın Özü). 1843 yılı, onun Geleceğin Felsefesinin İlkeleri adlı eserinin çıkmasına sahne oldu. Engels, daha sonra Feuerbach'ın bu çalışmasından, «insan bu kitapların «özgürlük verici» etkilerini kendi tecrübe etmeli» diye söz etmişti. «Hepimiz (yani Marks da dahil olmak üzere Sol Hegelciler) bir anda Feuerbach'çı kesilmiştik.» O sırada, Ren bölgesinde Sol Hegelcilerle ilişkide olan bazı radikal burjuvalar, Köln'de ilk nüshası 1 ocak 1842 de yayınlanan Rheinische Zeitung isimli muhalif bir gazete kurmuşlardı. Marks ve Bruno Bauer baş yazarlar olarak davet edildiler, ve ekim 1842 de Marks yazı işleri müdürü olarak Bonn'dan Köln'e taşındı. Marks'ın müdürlüğü altında gazetenin devrimci demokratik eğilimi gittikçe daha fazla belirginleşti, ve hükümet önce gazeteye çifte hatta üçlü sansür uyguladıktan sonra 1 ocak 1843'te yasaklamaya karar verdi. Marks bu tarihten önce yazı işleri müdürlüğünden istifa etmek zorunda kaldı, ama istifası gazeteyi kurtaramadı ve 1843 martında yayına ara verildi. Engels'in belirttiğine göre, aşağıdakilerden başka (bibliyografyaya bakınız) Marks'ın Reinische Zeitung'a yazdığı başlıca makalelerden biri Moselle Vadisindeki köylü üzüm yetiştiricilerinin durumuyla ilgilidir. Marks'ın gazetecilik faaliyetleri kendisini iktisadi politikayı yeter derecede bilmediğine inandırmıştı, ve büyük bir hararetle ekonomi politik öğrenmeye girişti.

Marks, 1843 te Kreuznach'ta, daha öğrenciyken nişanlandığı çocukluk arkadaşı Jenny von Westphalen'le evlendi. Karısı Prusya asillerinin gerici bir ailesinden geliyordu. Ağabeyi 1850-58 arasındaki en gerici devrede Prusya'nın İçişleri Bakanı olmuştu. 1843 sonbaharında Marks radikal bir dergi çıkarmak üzere Paris'e gitti. Dergiyi 1802-1880 yılları arasında yaşayan Sol Hegelci, 1825-30 arasında hapis yatan, 1848 den itibaren siyasi sürgün olarak yaşayan ve 1866-70 yıllarından sonra Bismarkçı olan Arnold Ruge ile birlikte çıkaracaktı. Deutsch-Französische Jahrbücher ismindeki bu derginin sadece bir sayısı çıktı; Almanya'da gizli dağıtımın güçlüğü ve Ruge ile anlaşmazlık yüzünden yayından vazgeçildi. Marks'ın bu dergideki makaleleri onun artık bir devrimci olduğunu gösteriyordu. Marks makalelerinde «varolan herşeyin acımasızca eleştirilmesi», ve özellikle «silâhlı eleştiri»yi savunuyordu, ve kitlelere, proleteryaya çağrıda bulunuyordu.

Frederick Engels 1844 eylülünde birkaç gün için Paris'e geldi, ve o günden itibaren Marks'ın en yakın arkadaşı oldu. İkisi de o sırada Paris'te devrimci gurupların için için kaynayan hayatında aktif olarak yer aldılar (Marks'ın 1847 de Felsefenin Sefaleti'nde param parça ettiği Proudhon'un doktrini o sıralarda özellikle önemliydi.) Küçük burjuva sosyalizminin çeşitli doktrinlerine karşı şiddetli bir mücadele başlatarak, devrimci proleter sosyalizminin, yada komünizmin (Marksizmin) teori ve taktiklerini ortaya çıkardılar. (Marks'ın bu devredeki, 1844-48 deki eserleri için Bibliyografya'ya bakınız.) Prusya hükümetinin ısrarlı isteği üzerine Marks'ın Paris'te kalması 1845 te yasaklandı. Tehlikeli bir devrimci olarak o da Brüksel'e gitti. Marks ve Engels 1847 ilkbaharında Komünist Birliği adında gizli bir propaganda topluluğuna katıldılar. Birliğin Londra'da 1847 kasımındaki İkinci Kongresinde önemli rolleri oldu ve Kongrenin isteği üzerine 1848 şubatında çıkan ünlü Komünist Manifesto'sunu yazdılar. Dehanın berraklığı ve parlaklığıyla bu eser yeni bir dünya kavramını, aynı zamanda sosyal hayatı da kapsayan dengeli bir materyalizmi; gelişmenin en kapsamlı ve en derin doktrini olarak diyalektiği; sınıf mücadelesi ve yeni, komünist bir toplumun yaratıcısı proleteryanın dünya çapındaki tarihi devrimci rolü teorisinin ana hatlarını koyar

1848 Şubat Devriminin patlaması üzerine Marks Belçika'dan sürüldü. Paris'e döndü, Mart Devriminden sonra Almanya'ya Köln'e gitti. Burada Marks'ın yazı işleri müdürü olduğu Neue Rheinische Zeitung, 1 Haziran 1948 den 19 Mayıs 1849 a kadar yayınlandı. Yeni teori sonradan bütün ülkelerdeki tüm proleter ve demokratik hareketlerde kanıtlandığı gibi, 1848-49 un devrimci olaylarıyla da şahane bir şekilde kanıtlandı. Muzaffer karşı devrimciler önce Marks hakkında dava açtılar (9 şubat 1849 da beraat etti) sonra da Almanya'dan sürdüler (16 mayıs 1849). Marks önce Paris'e, 13 haziran 1849 gösterilerinden sonra yine sürülünce de ölünceye kadar yaşadığı Londra'ya gitti.

Siyasi sürgün olarak hayatı, 1913 de yayınlanan Marks ve Engels arasındaki mektuplaşmanın açıkça ortaya koyduğu gibi, çok zordu. Yoksulluk Marks ve ailesinin üzerine olanca ağırlığıyla çökmüştü; Engels'in devamlı ve kendini düşünmeden yaptığı yardımlar olmasaydı, Marks Kapital'i yazamayacağı gibi yoksulluk altında ezilirdi. Ayrıca, küçük burjuva ve genel olarak proleter olmayan sosyalizm içindeki doktrinler ve eğilimler, Marks'ın devamlı ve acımasızca bir mücadele sürdürmeye ve bazan en vahşi ve en canavarca kişisel saldırıları püskürtmeye zorluyordu (Herr Vogt). Siyasi sürgün çevrelerinden uzak duran Marks, bir bir çok tarihi çalışmalarda materyalist teorisini geliştirdi (Bibliyografya'ya bakınız) ve kendini başlıca politik ekonomi araştırmalarına verdi. Marks, Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı (1859) ve Kapital'de (Cilt I, 1867) bu bilime devrim getirdi.

1850 ler ve 60 ların sonuna doğru demokratik hareketlerin canlanışı Marks'ı tekrar pratik eyleme çağırdı 28 eylül 1864 de Uluslararası Çalışanlar Derneği —ünlü Birinci Enternasyonal— Londra'da toplandı. Marks bu örgütün yüreği ve ruhu, açılış söylevinin, bir sürü karar, bildiri ve manifestonun da yazarıydı. Çeşitli ülkelerin işçi hareketlerini birleştirirken Mazzini, Proudhon, Bakunin, İngiltere'deki liberal sendikacılık, Almanya'daki Lasal'ci sağ kaymalar gibi proleter olmayan, Marksizm öncesi sisyalizmin çeşitli biçimlerini birlikte eyleme sokmaya çabalarken, ve bütün bu mezheplerle akımların teorileriyle çarpışırken, Marks çeşitli ülkelerdeki işçi sınıfının proleter mücadelesi için aynı şekilde uygulanabilecek bir taktik şekillendirdi. Marks'ın onca derin, açıkseçik, etkili ve devrimci analizini yaptığı (Fransa'da İç Savaş, 1871) Paris Komününün düşüşü, ve Bakunin'in yol açtığı çatlaktan sonra Enternasyonal artık Avrupa'da yaşayamazdı. Enternasyonal'in Lahey Kongresinden sonra (1872) Marks Enternasyonalin Genel Konsey'ini New York'a naklettirdi. Birinci Enternasyonal tarihi rolünü oynamıştı, ve bütün dünya ülkelerinde işçi hareketlerinin çok daha geliştiği bir devreye yerini bırakmıştı. Bu devrede işçi hareketinin açısı genişledi, ve tek tek devletlerde sosyalist işçi sınıfı kitle partileri kuruldu.

Marks'ın sağlığı Enternasyonal'deki yorucu çalışmaları ve daha da yorucu teorik uğraşıları yüzünden bozulmuştu. Ekonomi Politiğin yeniden biçimlendirilmesi ve yazmak için yığınla yeni malzeme toplayıp, bir çok dil (örneğin Rusça) öğrendiği Kapital'in tamamlanması için çalışmalarına devam etti. Ne var ki hastalık Kapital'i bitirmesine engel oldu.

Karısı 2 aralık 1881 de öldü, ve 14 mart 1883 de Marks koltuğunda sükûnet içinde göçtü. Londra'da Highgate mezarlığında karısının yanında gömülüdür. Marks'ın çocuklarının bazıları küçükken Londra'da, aile yoksulluk içinde yaşarken ölmüştür Üç kızı İngiliz ve Fransız sosyalistleriyle evlenmişlerdir: Eleanor Aveling, Laura Lafargue ve Jenny Longuet. Sonuncusunun oğlu Fransız Sosyalist Partisinin üyesidir.

PDA Çızgisinin anatomisi

(Baştarafı 4'üncü sayfada)

düşmanıdır. Her ikisi de sömürgeci zalimlerdir» diyerek, hakim sınıfların yukarıda izah ettiğimiz propaganda aracını, kendi «grupsal güçlenmeleri» için kullanmakta, henüz uyanmamış emekçi kesimlerde varolan bir takım geleneksel şartlanmaları, kendı grupsal propagandalarına âlet etmektedirler.

Kör mezhepçilik ve taklitçilik

PDA'cılığın en önemli özelliklerinden biri, şüphesiz ki kör mezhepçilik ve taklitçiliktir. Bu mezhepçiliğin ve taklitçiliğin mizaha varan örneklerini burada çoğaltacak değiliz.

Çin'in özel şartlarında o somut durum içinde gerçekleşmiş bir devrim modelini, sloganlarından hikâyelerine, geleneklerinden taktiklerine ve stratejisine kadar, Çin'le hiç ilişkili olmayan bir yapıya uygulamanın bütün olumsuzlukları yanında, PDA çizgisi, Çin devrim modelini evrenselleştirerek ve Marksizm - Leninizmin sonuna yeni isimler ekleyip Marksizm - Leninizm - Mao Zedung düşüncesi gibi yeni izmler icad ederek de kör mezhepçiliğin örneklerini vermektedir.

Sosyalizme, Marksizm - Leninizme inanıp, bağlı kalıp, onu her ülkede zenginleştirmek yerine Çin devriminin bile özünü kavramadan mezhepçiliğe kapılıp kalmak, onları üç - beş kalıplaşmış cümleciği papağan gibi tekrarlar hale getirmiştir. PDA'cıların buradan kaynaklanan ideolojik fukaralıkları ve kafa karmaşaları haftalık Aydınlık dergisinin son on sayısında ve Savunma'da açıkça görülebilir. Daha önce sözünü ettiğimiz şablonculuk da bir yanıyla bilimsizliğin olduğu kadar, bir yanıyla da mezhepçiliğin ürünüdür.

İşte ilerdeki yazılarımızda zaman zaman derinlemesine ele alacağımız bu hastalıklar, sapmalar ve olumsuzluklar, bir batak içinde çırpınan ve korkarız ki sonunda karşı - devrime kadar gidebilecek işçi sınıfı sosyalizmi dışında bir çizginin başlıca özellikleri, ayırd edici çizgileridir.

Isparta'da bazı

(Baştarafı 1. sayfada)

yönetim bürolarından ısmarlamıştır. Bu dergiler, bütün Türkiye'de olduğu gibi, PTT aracılığıyla Isparta'ya postalanmıştır. İşin ilginç tarafı bundan sonra başlamaktadır.

Mustafa İncesu, kendisine gelen koliyi almak üzere 24 Şubat 1975 günü Isparta postanesine gitmiştir. «Görevlerinin bilincinde olan» PTT yetkilileri, Mustafa İncesu'yu bir süre bekletmişler, bu arada gelen polisler arkadaşı, dergileri postaneden alırken «suçüstü» yakalamışlardır. Polis daha sonra, izinsiz olarak Mustafa İncesu'nun evini aramış, evindeki romanlar dahil bütün yayınlara, bu arada Kitle ve İlke dergilerine el koymuştur.

Mustafa İncesu daha sonra Emniyet Müdürlüğünde bir hücreye konmuş, polisler tarafından tartaklanmıştır. Ertesi gün 142. maddeyi ihlâlden tutuklanmıştır. (Bu durumda Isparta Savcılığının ve M. İncesu'yu tutuklayan mahkemenin, 17.500 adet basılan KİTLE dergisinin diğer 30-40 bin okuyucusu hakkında niçin giyabi tutuklama kararı çıkarmadığı da sorulabilir.)

Isparta cezaevine gönderilen M. İncesu burada da gardiyanlar tarafından dövülmüştür. Savcılık ise dosyayı İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesine yollamıştır. Mustafa İncesu halen tutuklu bulunmaktadır

——oOo——

Demokratik

(Baştarafı 1. sayfada)

ları içinde böyle toplantılar yapmak bizim asli görevlerimizden dir...»

İşte, demokratik güçbirliğine her zamankinden fazla gerek olan şu günlerde, popülizmin şampiyonu «demokratik sol» CHP liderinin demokrasi ve demokratik mücadele anlayışı... Bu anlayışın özü demokratik mücadeleyi parlamentonun duvarları içine hapsetmek, siyasal partilerin ve özellikle kendi partisinin tekeline almak ve halkımızın bütün demokratik örgütlerinin mücadelesini, bu anayasal hakkı dolaylı yoldan inkâr etmek.

Oysa bilinmelidir ki demokratik mücadele siyasi partilerin tekelinde değildir ve demokratik ve siyasal örgütler, bu mücadelenin bütün gereklerini yerine getirdikleri, getirebildikleri ölçüde demokrasi güçlenir. Ancak bu gerekler engellenmediği sürece burjuva demokrasisinin varlığından söz edilebilir.

Demokrasiyi kısıtlayan hiçbir eğilim desteklenemez

(Baştarafı 1. sayfada)

İşçi sınıfı sosyalistleri, şüphesiz ki egemen sınıfların kendi iç çelişkilerinden yararlanırlar. Onların hükümet edememeleri durumunu değerlendirirler. Ancak, gündemdeki ilk maddenin öğütlenme olduğu, işçi sınıfının örgütlendirilmesi olduğu bir dönemde, yani kısa vadede iktidar alternatifi olunmadığı sürece, bu tepişmelerden yarar ummak, hele müdahaleci eğilimleri desteklemek 12 Mart'tan hiç ders almamak olur.

Egemen sınıflar ve ardlarındaki güçler arası tepişmelerde, işçi sınıfının örgütlü gücü pekiştirilmedikçe ve iktidara aday olmadıkça, arada kalan daima sosyalistler ve ilericiler olmuştur.

Son günlerde Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin çeşitli il ve ilçeleriyle, KİTLE gazetesinin çeşitli bürolarına yapılan kanunsuz polis baskınları, İLKE dergisinin çıkan her sayısının 142. maddeden toplatılması, Aydınlık Dergisinin çıkışının süresiz yasaklanması, İYÖKD ve İleri Gazetesinden üç devrimcinin «gizli örgüt» kurma iddiasıyla tutuklanmaları, Sosyalist Gençlik Gazetesinin hemen hemen bütün sayılarına toplatma kararının çıkartılması, Sosyalist Birlik Gazetesinin çeşitli sayılarının 141. maddeyi ihlâl iddiasıyla toplattırılması, TÖB-DER'in düzenlediği «işsizlik, pahalılık ve faşizmi protesto» mitinglerinin faşist milislerce saldırıya uğraması, İETT ve Tekstil işçilerinin grevlerinin Sıkıyönetim tarafından yasaklanması, devlet güvenlik mahkemelerinin «tam kapasite» olarak işletilmesi, bu tepişmelerde atılan tekmelerin esintileridir.

Fakat gelecek, tarihî misyonu sosyalizmi kurmak olan işçi sınıfı ve emekçi halkın olacaktır.

Hakim Sınıfları

(Baştarafı: 2'nci sayfada)

lendiği esas mihrak Milliyetçi Cephedir. Korutürk'ün önerilerine karşı demokrasi havarisi rolüne soyunan Demirel ve takımı, besbelli ki demokrasiyi değil, halk düşmanı, faşist özlemli gerici bir iktidar kompozisyonu oluşturmanın hesabındadırlar.

20 milyar lira kadar açık vereceği şimdiden belli olan bütçe oylamasında aralarındaki bütün oynaş-dolaş'lara son verip 230 oyluk bir kenetlenme sağlayan Milliyetçi Cephe partileri ve onların tabii fakat inatçı ortağı DP, kirli seçim hesapları içinde kabaran anti-demokratik özlemlerini gerçekleştirebilecekleri eğilimlere angaje olmaya başlamışlardır.

12 Mart'ta kaybettiği siyasi iktidarı ve finans kapitalin kayıtsız şartsız desteğini yeniden kazanmak ve finans kapitalle tefeci bezirgânlık arasındaki geleneksel ittifakı yeniden onarmak amacıyla siyasi manevralar yapan AP oldukça cüretli bir atılıma girmiştir.

Demirel, Ankara ve İstanbul'un etkili finans kapital çevrelerinde kendisine karşı duyulan güvensizliği veya hiç olmazsa çekimserliği kırmak amacıyla 25 milyarlık mali portesi olan bir kredi vaadinde bulunmuştur. Dünya pamuk fiyatlarındaki dalgalanma dolayısıyla kısmi ve arizi bir kriz içine giren tekstil sanayii başta olmak üzere, dünya kapitalist sistemindeki derinleşen bunalımdan etkilenen, enflâsyon dalgaları içinde bocalayan finans kapitale peşkeş çekilecek olan bu kredilerle AP, hakim sınıflar içindeki itibarının iadesi hesapları yaparken temel ihtiyaç maddelerinde «fiyat indirimleri» yaparak kitlelerin kaybettiği desteğini yeniden elde etmeyi hesaplamaktadır. Milliyetçi Cephe hükümetinin kurulması halinde gaz, şeker ve ekmek fiyatlarında (faturası kaça patlarsa patlasın) indirim yapılması plânlanmaktadır.

İşçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın yükselen demokratik mücadelesi, inatla savunulan ekonomik talepleri ve hızlanan siyasal örgütlenmesi hakim sınıfları elbette Milliyetçi Cephe de dahil çeşitli tedbirlere zorlayacaktır.

Ancak uzun vadeli düşünüldüğü takdirde ise ne zordaki bir ittifak denemesi olan ve sınıf temeli parçalanmış Milliyetçi Cephe'nin kalıcılığı mümkündür, ne de halkımızın demokratik, siyasi, ekonomik mücadelesinin bastırılması, kırılması.

Kitle'ye 55 işçiden mektup

(Baştarafı 6. sahifede)

Biz bu dertlerimize çare bulmak için birleşelim sendikalı olalım dedik. Sendikamız da sarı, patrondan yana değil, DEVRİMCİ işçiden yana bir sendika olsun diye DİSK'e bağlı Maden-İş sendikasına üye olduk. Kanunlara göre işçiler istediği sendikaya üye olabilirler. Fakat yıllardır bizi sendikasız, düşük ücretlerle çalıştırmaya ve sırtımızdan milyonlar kazanmaya alışan patron, kanunları çiğneyerek sendikalı olmamızı önlemek için temsilcimiz başta olmak üzere 55'imizin işine son verdi. Bizi tehdit etti. Ama biz biliyoruz ki işçiler birlik olursa her güçlüğü yener. Hepimiz direnişe geçtik ve oturma grevine başladık. Patron jandarmaları çağırdı. Bizi jandarmayla korkutmak istiyor. Biz hakkımızı istiyoruz, kanuni hakkımızı kullanıp sendikalı olmak istiyoruz, patronlar jandarma çağırıyor. Bu bize çok şey öğretti.

NECATİ İVAZ İŞYERİNDE DİRENEN 55 İŞÇİ

Teknik cam işçileri direniyor

Teknik Cam Sanayii İşçileri Montaj kısmında çalışan iki arkadaşlarının sebep gösterilmeksizin işten çıkarılması ve para ödeme gününde ödemenin kasıtlı olarak yapılmaması nedeniyle fabrika avlusunda toplanarak girişi kesmiş ve kısa süreli bir direnişe geçmişlerdir. Direnişin devam ettiği sırada fabrikada çalışan işçiler üretimi durdurmamışlar, yemek zamanı gelince de avluda direniş yapan arkadaşlarının yanına gitmiş ve yemeklerini onlarla paylaşarak bir bayram havası içerisinde direnişlerini kutlamışlardır. İşçilerin böylesine kararlı ve bilinçli birliğinden tedirgin olan işveren, fabrikaya polis çağırmıştır. Polisin gelmesine rağmen direnişteki işçilerin sayısı daha da artmıştır. İşveren işçilerin bu kararlı ve azimli direnişi karşısında ödemeyi yapmak zorunda kalmıştır. Bu direniş Teknik Cam işçilerinin ikinci kez yaptıkları bir direniş oluyor.

Sıkıyönetim

(Baştarafı 1. sayfada)

PATRONLAR DÜZENİNİN BEKÇİLERİDİR... Dünyanın her köşesinde halklar emperyalist zulüm çemberini kırmakta insanın insan tarafından sömürüsünün kalkması fikri büyük bir güç olmaktadır.

Elbet bir gün emperyalizmin ve yerli ortaklarının zulmü dur durulacak, halk sömürü zincirini kıracaktır. Patronlar düzenine son verilmeden daha nice sıkıyönetimler halkımızın, dünya halklarının başında keskin bir kılıç gibi duracaktır.

Savaş Sanayiine hayır!

(Baştarafı 1. sayfada)

kelere silâh satıp tatlı kârlar elde etmekle de yetinmiyor. Oralarda sözümona savaş «sanayii» kurmaya da talip! Zaten o ülkelerin kendi başlarına, kendi sermaye ve teknoloji imkânlarıyla bu işin altından kalkmaları imkânsız. Ama neden imkânsız? Emperyalist sömürü ve ayak bağlarından ötürü kendi bağımsız ekonomik gelişmelerini gerçekleştirememiş oldukları için! Emperyalist sömürüye yeni imkânlar sağlayacak ve ekonomiyi emperyalist çıkarların tekerine büsbütün bağlayacak bir savaş «sanayii» bağımsız ekonomik gelişmeyi -yani gerçekten sanayileşmeyi- büsbütün yokuşa sürecektir. O yüzden de bu gibi ülkelerin daha bir çok şey arasında gerçekten bağımsız bir savaş sanayii kurma imkânları da büsbütün ortadan kalkacaktır.

İşin bir başka yanı şu: millet bakkalda yemeğini pişirecek yağı bulamaz, peynirin kilosunu kırk liradan yerken, parababaları kurulacak yüz milyarlık savaş «sanayii» alanında her biri kendine en büyük sömürü payını kapatmak için birbirlerinin gözünü oyuyorlar. Biraz da bu yüzden hükümetler kurulamıyor, bakanlar birbirlerinin üzerine yürüyor, şurdan şuraya bir kâtibi atayamaz denilen sorumsuz geçici hükümetlere en hayati konularda kararlar aldırtılıp kararlar bozdurtuluyor. Türlü karışık oyunlar ve tahriklerle zorla «Milliyetçi Cepce» hükümetleri kurdultulmak istenirken türlü karışık Anayasa yorumları ve keyfi mütalaalarla zorla başka hükümetler kurdurtulmaya çalışılıyor. Kimileri «halk»ın dertlerine tek çare olarak erken seçimi gösterirken, başkaları «halk»ın dertlerini halledecek kalıcı «icraat» hükümeti öneriyorlar! Sonra da her bir kanat kendi tercihine ağırlık kazandırmak, o yolda aba altından sopa göstermek için kapıya kadar gelmiş «iç ve dış tehlike»den dem vuruyor.

Bütün bunların Türkiye'de savaş «sanayii» ve onun yan kuruluşlarının başında gelen motor sanayii kurma çabalarının hızlandığı bir zamana rastlaması boşuna mıdır?

Elbette değildir! Değildir, çünkü bütün bunlar asıl temelde süregiden kavganın -emperyalizmin yurda soktuğu ekonomik krizden en az zararla sıyrılmak için krizin yükünü kitlelerin sırtına yıkmaktan en büyük yararı sağlama ve emperyalist çıkarlarla içiçe yeni sömürü atılımlarına girişme kavgasının- yüzeydeki belirtilerinden başka bir şey değildir!

Her yurtsever, her demokrat, her sosyalist «savaş sanayii» kurulmasına, silâhlanma fonlarına karşı çıkmalı, gerçekleri halka anlatmalıdır.

——oOo——

Güvenlik

(Baştarafı 1. sayfada)

ler hakkında Ceza Kanununun 141. maddesinin uygulanması istendi. Töb-Der gibi yasalara göre kurulmuş bir örgütün tamamen yasal ve demokratik bir toplantısı hakkında «gizli örgüt kurma» suçlaması bir yana, bu uygulama ile faşistlere prim verilmek istenmekte, devrimciler üzerinde ise tartışılmaz bir baskı yaratılmaktadır.

Olaylar işçi sınıfı sosyalistlerinin «Devlet Güvenlik Mahkemesi kaldırılmalıdır» diye haykırırken ne kadar haklı ne kadar ileri görüşlü olduklarını kanıtlamıştır.

kitle

IŞÇILER, EMEKÇILER! sıkıyönetim neyi engelliyor?

Bilim bize, «tarihi, sınıflar mücadelesi yapar-dır. Ve tarihteki bütün savaşların, bütün gelişmelerin, önünde sınıf mücadelesi olduğunu öğretir.

Türkiye Cumhuriyeti 51. yılını yaşamaktadır. Ve halkımız, 51 yılın 27 yılını sıkıyönetim altında geçirmiştir. Son sıkıyönetim, «savaş hali» gerekçesiyle ilân edilmiştir. Ve belli fasılalarla bilinmeyen bir tarihe doğru uzatılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde, işçi sınıfımız ve emekçi halkımızın mücadelesi, gerekçeleri: «Memleketimizi sürüklenmiş olduğu anarşi ortamından kurtarmak», «Cumhuriyetimizin bekası», «Savaş hali» vb. olan sıkıyönetimlerle de baskı altında tutulmuştur. Egemen sınıflar, ivçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın ekonomik ve demokratik mücadelesini, teşkilatlanmasını çeşitli baskılarla, bu arada bu baskı aracıyla da engellemişlerdir.

Son Sıkıyönetim'e gösterdikleri «savaş hali» gerekçesinin geçersizliği Sıkıyönetimin asıl hedefinin emekçi kitlelerin ve demokratik güçlerin mücadelesi olduğunun anlaşılmasıyla ortaya çıkmıştır. Artık Kıbrıs olayı, kardeş halkları birbirine kırdırmak değil, diplomatik masalarda, emperyalizmin diplomatik oyunları ile halledilmektedir. Yoğunlaştırılan ve diri tutulan şovenizme rağmen, bir «savaş hali»nin olmadığını işçi sınıfımız, emekçi halkımız ve bütün dünya kamuoyu bilmektedir.

Öyleyse nedir bu, işçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın bağrına çöreklendirilen sıkıyönetimin «savaş hali» gerekçesinin anlamı?

Bu «savaş hali»nin bir tek anlamı vardır. O da bize bilimin öğrettiği «sınıflar mücadelesi»dir. Bu savaşta sömürücü egemen sınıflar, işçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın mücadelesini sıkıyönetimlerle baskı altında tutmak istemektedir. Başka türlü açıklanamaz, gerekçesi «savaş hali» olan ve aslında egemen sınıfların baskı mekanizmasının bir parçası olan sıkıyönetim, işçi sınıfımız ve emekçi halkımıza karşı, patronların çıkarlarını savunan «savaş»ı.

İşte son sıkıyönetimin «savaş hali» uygulamaları:

İŞTE 8 AYLIK SIKIYÖNETİMİN YASAKLAMALAR LİSTESİ

◆ 14 EYLÜL 1974
Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, Sosyal İş Sendikası'nın Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'nde aldığı grev kararının uygulanmasına izin vermedi. Kararın kapsadığı işçi sayısı: 280

◆ 24 EYLÜL 1974
İzmir Bölgesi Sıkıyönetim Komutanlığı, 6 sendikanın grev uygulamasına izin vermedi. Kararın kapsadığı işçi sayısı: 1260

◆ 15 EKİM 1974
İzmir Bölgesi Sıkıyönetim Komutanlığı bir bildiri yayınlayarak Genel İş Sendikasının 9 gündür süren grevini durdurdu.

Komutanlık bildirisinde, «Salgın hastalık endişesi ile grevin durdurulduğu» açıklandı.

Genel İş Genel Başkan Yardımcısı Andaç, «Yasalar tek yönlü çalışıyor, tek yanlı bir uygulama oldu» dedi.

Kararın kapsadığı işçi sayısı: 2600

◆ 1 KASIM 1974
Bakanlar Kurulu, Sıkıyönetimin 6 ilde kaldırılması, 4 ilde ise bir ay daha uzatılması konusunda Millî Güvenlik Kurulu tarafından alınan tavsiye kararını aynen kabul etti.

◆ 3 KASIM 1974
Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, MKE'deki grevi durdurdu.

Kararın kapsadığı işçi sayısı: 4500

◆ 5 KASIM 1974
Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, bir bildiri yayınlayarak gösteri yürüyüşleri, kapalı ve açık toplantılar, dernek faaliyetleri, grev ve lokavt uygulamaları, boykot ve iş yavaşlatma eylemlerini izne bağladı.

◆ 6 KASIM 1974
Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, Ankara Gaz Maske Fabrikasında çalışan 250 işçiyi grev ve iş yavaşlatma yasağına uymadıkları gerekçesi ile gözaltına aldı.

◆ 2 OCAK 1974
Sıkıyönetim Ankara, İstanbul, İzmir ve İçel'de bir ay daha uzatıldı.

◆ 18 OCAK 1975
İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı, TSİP'nin Viranşehir Olaylarını Protesto Mitinginin yapılmasına izin vermedi. Miting polis baskısı ile dağıtıldı.

◆ 25 OCAK 1975
Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, Teknik İş Sendikası'nın Millî Prodüktivite Merkezi'nde aldığı grev kararının uygulanmasına izin vermedi. Kapsadığı işçi sayısı: 260

◆ 2 ŞUBAT 1975
İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı, bir bildiri yayınlayarak, «İstanbul Sıkıyönetim bölgesindeki ilâç fabrikaları, depoları ve eczanelerdeki sürdürülen direniş ve eczaneleri kapatma eylemlerini» yasakladı.

◆ 12 ŞUBAT 1975
İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı, TÖB-DER'in 16 Şubat 1975 günü düzenlemeyi kararlaştırdığı yürüyüşe, «Kamu düzeni ve kamu güvenliği» gerekçesiyle izin vermedi.

Karar on binlerce öğretmeni ve yüzbinlerce emekçiyi ilgilendiriyor.

◆ 16 ŞUBAT 1975
İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Cerrahpaşa Hastanesinde işçi memur ayrımı için direnen işçilerin direnişlerini yasakladı.

Kapsadığı işi sayısı: 1700

◆ 20 ŞUBAT 1975
İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı, «Halkın seyahat özgürlüğü kısıtlandığı, öğretim ve eğitim faaliyetleri ile iş hayatının ciddî şekilde aksayacağı anlaşıldığından, kamu düzenini korumak ve sağlamak» gerekçesiyle İETT Genel Müdürlüğü Taşıtlar Dairesine bağlı tüm işyerlerinde boykot, fiili durum ve iş yavaşlatma evlemleri ile grev ve lokavtı yasakladı.

Kararın kapsadığı işçi sayısı: 6700

◆ 28 ŞUBAT 1975
İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı, tekstil işkolunda alınmış olan grev ve lokavt kararlarının uygulanmasını yasakladı ve başlamış olan grevleri durdurdu.

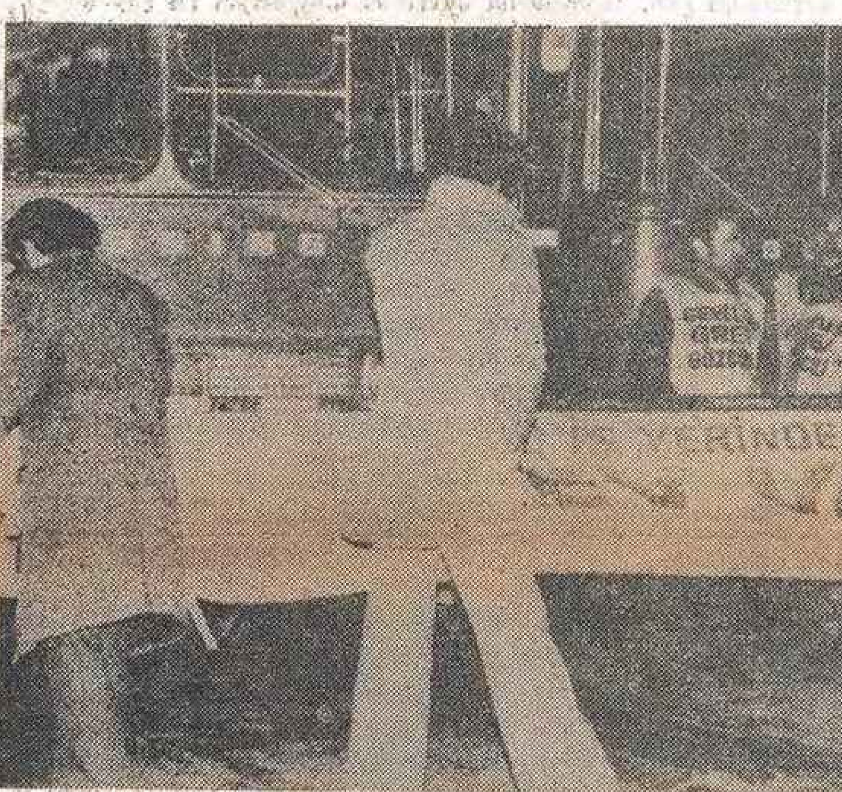
Kapsadığı işçi sayısı: 33000

◆ 4 MART 1975
Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı bir bildiri yayınlayarak, boykotlara devam edileceği konusunda haberler alındığını ve bunlara hiçbir şekilde müsamaha edilmeyeceğini duyurdu. Ankara sınırları içinde bütün demokratik eylemlerin izne bağlandığını bildirdi.

◆ 4 MART 1975
«Kıbrıs harekâtı dolayısıyla» ilân edilen sıkıyönetim Ankara, İçel, Adana ve İstanbul'da bir ay daha uzatıldı.

◆ 5 MART 1975
Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Ankara'da sınava girmeyen 22 öğrenciyi gözaltına aldı.

◆ 6 MART 1975
Adana Sıkıyönetim Komutanlığı daha önce koyduğu grev, lokavt, direniş, iş yavaşlatma, gösteri yürüyüşü ve boykot yasaklarını daha yaygınlaştırdı.

Sıkıyönetim, «Yurttaşların seyahat özgürlüğünü kısıtlandığı» gerekçesiyle, İETT işçilerinin grev özgürlüğünü kısıtladı.

Sıkıyönetim tekstil işkolunda çalışan 80 bin işçinin ekonomik mücadelesine de müdahale etti. İşte yasaklanan Tekstüre grevinin işçileri.

BÜTÜN BU KARAR VE YASAKLAMALAR ON BİNLERCE İŞÇİYİ, YÜZ BİNLERCE EMEKÇİYİ VE DOLAYLI DOLAYSIZ MİLYONLARI İLGİLENDİRİYOR.

öğretmenlerin sendikal hakları
KATIL
16 şubat
pazar günü
hürriyet meydanında

Sıkıyönetim, 90 bin öğretmenin en doğal hakkı olan «sendikalaşma hakkı»na da müdahale etti.

TEMEL SENDİKACILIK BİLGİLERİ

Yetki Hileleri (1)

Geçen sayılarda örgütlenme çalışmamızın sonuca ulaştığı bir işyerinde «yetki» almanın yasal işlemleri üzerinde durmuştuk. Bu yazı ile muhtemelen bundan sonraki yazı ile de yetki alma ile ilgili hileleri tartışacağız.

Yetki hilelerini başlıbaşında bir bölüm olarak ele almakta yarar görüyoruz ve hattâ bu konuda iki kısa yazının yeterli olacağından endişeliyiz. Çünkü mesleklerini (!) tabanla en küçük bir bağ kurmaksızın işveren desteğiyle ve yasaların boşluklarından yararlanıp dolap çevirmekle yürüten sarı şebekelerin en hünerli oldukları alan budur.

Son derece karmaşık ve çeşitli hilelere rastlanıldığı için bunları tek tek ele almak mümkün değil. Biz bu dizide bu hilelerin «klâsikleşmiş» bir kaçını örnek olarak vereceğiz, bir de hile'nin hangi noktada ve an'da tezgâhlanabileceğine işaret etmekle yetineceğiz. Ondan sonrası devrimcinin kişisel yeteneğine, uyanıklığına ve bu konuyu «küçümsememesine» bağlı olacaktır.

Prosedürü bir kere daha sırasıyla izleyelim:

Yetki almak için (örgütlenme çalışmasının tamamlanmış olduğunu var sayıyoruz) ilk olarak bölge çalışma müdürlüğüne, o işyerindeki işçilerin yarısından bir fazlasını üye kaydettiğimizi belgeleyecek üye giriş fişlerini ibraz ederek, o işkolundaki işçi sendikaların listesini ve adreslerini isteyecektir. Daha sonra da, aynı anda hem bir gazetede, «falanca işyerinde yetkili olduğumuzu ve işverene toplu sözleşme çağrısı yaptığımızı» belirtir bir gazete ilânı verecek, hem de işkolundaki sendikaları, aynı anlamdaki iadeli taahhütlü mektuplarla durumdan haberdar edecektir. Eğer toplu sözleşme çağrımıza (yani yetki iddiamıza) 6 işgünü içinde bir itiraz gelmezse yetkimiz kesinleşecekti. Tabii aynı durum sarı şebekeler için de geçerlidir.

İlk ve klâsik hileler, işte bu karşılıklı bildirim ve ilân an'ında tezgâhlanmaktadır. Bir kere gazete ilânları için, en okunmayan, en duyulmadık gazeteler seçilmektedir. Her ne kadar mazeret olarak, o gazetelerin ilânı ucuz bastığı iddia edilecekse de, aslında ilânı gözlerden kaçırmak amaçlanmaktadır. Bu yüzden sözleşmesinin fesh süresi gelmiş bir işyeri için, o bölgede, Basın İlân Kurumu'nun resmi ilân dağıtımı yaptığı bütün gazetelerin, devrimci sendikanın kadroları tarafından «ilânın yayınlanabileceği kanuni süre içinde» dikkatle taranması gerekir.

Burada, «ilânı atlasak da olur, nasıl olsa postadan iadeli taahhütlü bildirim gelecek...» hesabı yanlıştır. Çünkü kanun, iadeli taahhütlü mektupla bildirim yapma zorunluğunu koymuştur ama bununla da yetinmiştir. Postacının getirdiği iadeli taahhütlü mektup zarfının içinden, gerçek bildirimin çıkacağını hiç kimse garanti edemez. Posta müvezziinden iadeli taahhütlü mektubu, iade kartını imzalayıp alan devrimci sendikacı, zarfı açtığı zaman, bir aşk mektubu ile karşılaşırsa şaşmamalıdır. (Bunu şaka olsun diye yazmadık. Lâstik iş kolunda bu hile aynen yapılmıştır). Sendikacı aşk mektubunu «kötü bir şaka» diye buruşturup atacaktır belki ama, sarı sendika o sırada, posta müvezziinin geri getirdiği iade kartını, Bölge Çalışma Müdürlüğüne ibraz edip yanında da kimsenin adını sanını duymadığı, alıp okumadığı gazetedeki ilân kupürünü de ekleyip yasal işlemleri tamamladığını iddia edecektir. Altı işgünü içinde itiraz gelmezse, Bölge Çalışma Müdürlüğü sahte de olsa itiraz olmadığından geçerli saymak zorunda kalacağı üye giriş fişlerine gazetedeki ilân kupürüne ve sarı sendikanın, «bize» bildirim yaptığını gösterir PTT iade kartına dayanarak, yetkiyi sarı sendikaya verecektir.

Ondan sonrası bizim için artık umarsız ve muhtemelen sonuçsuz bir mahkeme müracaatıdır ki, iş mahkemelerinden veya savcılıklardan bu konuda olumlu da olsa bir karar çıkana kadar, sarı sendika belki de yeni bir sözleşmenin hazırlığına başlayacak kadar zaman kazanmış olacaktır. Yani, atı alan Üsküdar'ı geçmiş olacaktır.

Yetki hileleri konusuna gelecek yazımızda gene devam edeceğiz. Ancak daha şimdiden belirtelim ki, referandum hakkının kanunlaşması halinde, burada verilen bilgilerin hemen tümünü devrimci sendikacılar unutabilirler. Çünkü referandum özellikle bu noktada, yetki hileleri konusunda, sarı şebekelerin oyunlarına son verecektir. Ancak biz şimdilik referandum hakkının fiilen kazanılmasına rağmen, henüz bunun yasal bir güvence haline gelmediğini hatırlatacağız ve bu bilgileri vermeye devam edeceğiz.

KİTLE
Sahibi: Mehmet Yücel / Sorumlu Müdür: Orhan Doğançay / Yönetim Yeri: Çemberlitaş, Piyerloti cad, 37/c İstanbul,
Dizgi, Baskı: ÖZGÜR Gazetecilik ve Matbaacılık İşletmesi / Son baskı tarihi 9/Mart/1975

KİTLE'YE 55 İŞÇİDEN MEKTUP VAR

Bizler Ankara'da Necati İvaz imalat ve taaahhüt işyerinde çalışan 55 işçiyiz. Bütün işçi kardeşlerimiz gibi bizim de birçok dertlerimiz var. Dertlerimizi işçilerin gazetesi olan KİTLE vasıtasıyla bütün işçi arkadaşlarımıza duyurmak istiyoruz.

Bugüne kadar sendikamız yoktu. İşyerimizde sigortasız kaçak olarak çocuk işçiler çalıştırılır. Bu kardeşlerimiz on - yirmi lira gibi gülünç yevmiyeler alırlar. Kanunen asgari ücret 40 Lira olduğu halde bizim işyerinde 4-5 yıllık işçiye 40 lira verilir. Ve bu işyerimizdeki en yüksek ücrettir.

İşyerimizde sağlık şartları yaşanmaz vaziyettedir. Buz gibi soğukta titreye titreye çalışırız. Oysa işveren ve adamları sıcak yazıhanelerinde keyif çatarlar. Bunlar yetmiyormuş gibi, üçüncü sınıf bir lokantadan yağ tenekeleriyle getirilen bayat konserveler, yemek diye önümüze konulur. Hemde 40 kişilik yemek 65 kişiye yedirilir.

(Devamı 5. Sayfada)

19 MAYIS MAĞAZALARINDA GREV

DİSK'e bağlı Sosyal İş Sendikası, 19 Mayıs Mağazaları Şişli Şubesi'nde, işverenin, işyerini tasfiye etmek amacıyla gittiği kanunsuz lokavta karşı greve başlamıştır.

19 Mayıs Mağazalarında çalışan 73 işçi adına sözcülük yapan Grev Komitesi Başkanı, Kitle muhabirine «İşveren sendikaya başvuran işçi arkadaşlarımızdan 25 kişiyi gözdağı vermek için işten çıkardı. Sendikanın toplu sözleşme çağrısını bir süre engelledikten sonra, işçilerin dayanışmasını görünce işyerini tasfiye etme yoluna gitti. 25 Şubat günü de 45 işçi arkadaşımızın işine son verdiğini bildirdi. Bizler, işverenin daha fazla işçi kıyımı yapmasını engellemek için yasal hakkımızı kullanıp greve başladık. Grev işverene en güzel cevabımızdır» demiştir.

Halka açılma numarasıyla 2600 küçük tasarruf sahibinin de paralarını kendine faizsiz kredi edinen patron, şimdi işyerini tasfiye etmek bahanesiyle bir yandan yakasına sarılan bu ortaklardan kurtulmak, bir yandan da işçileri kapı dışarı etmek hesabındaydı. Ancak grev bu hevesini kursağında bıraktı.